

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Sprawozdanie za rok 2023
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmioty:</i>	Język białoruski Język ukraiński Język litewski Język kaszubski Język łemkowski
<i>Poziom:</i>	Poziom podstawowy Poziom rozszerzony
<i>Terminy egzaminów:</i>	16 maja 2023 r. – poziom podstawowy język białoruski język ukraiński język litewski 17 maja 2023 r. – poziom rozszerzony język białoruski język ukraiński język litewski 8 maja 2023 r. – język kaszubski
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	19 września 2023 r.

Opracowanie

dr Paulina Olechowska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Iwona Makurat (współpracownik Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku)
Aleksandra Bzdel (współpracownik Centralnej Komisji Egzaminacyjnej)
Jan Karczewski (współpracownik Centralnej Komisji Egzaminacyjnej)
Monika Sydor (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży)
Renata Pawlak (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku)

Redakcja

dr Wioletta Kozak (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Opracowanie techniczne

Andrzej Kaptur (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Współpraca

Beata Dobrosielska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Agata Wiśniewska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Pracownie ds. Analiz Wyników Egzaminacyjnych okręgowych komisji egzaminacyjnych

Centralna Komisja Egzaminacyjna
ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 022 536 65 00, fax 022 536 65 04
e-mail: sekretariat@cke.gov.pl
www.cke.gov.pl

Spis treści

I. JĘZYK BIAŁORUSKI	4
Poziom podstawowy	4
1. Opis arkusza	4
2. Dane dotyczące populacji zdających.....	5
3. Przebieg egzaminu	6
4. Podstawowe dane statystyczne	7
Poziom rozszerzony	11
Komentarz	12
II. JĘZYK UKRAIŃSKI.....	25
Poziom podstawowy	25
1. Opis arkusza	25
2. Dane dotyczące populacji zdających.....	26
3. Przebieg egzaminu	27
4. Podstawowe dane statystyczne	27
Poziom rozszerzony	32
1. Opis arkusza	32
2. Dane dotyczące populacji zdających.....	33
3. Przebieg egzaminu	34
4. Podstawowe dane statystyczne	35
Komentarz	38
III. JĘZYK LITEWSKI	67
Poziom podstawowy	67
1. Opis arkusza	67
2. Dane dotyczące populacji zdających.....	68
3. Przebieg egzaminu	69
4. Podstawowe dane statystyczne	69
Poziom rozszerzony	74
1. Opis arkusza	74
2. Dane dotyczące populacji zdających.....	74
3. Przebieg egzaminu	75
4. Podstawowe dane statystyczne	76
Komentarz	80
IV. JĘZYK KASZUBSKI.....	116
Poziom rozszerzony	116
1. Opis arkusza	116
2. Dane dotyczące populacji zdających.....	117
3. Przebieg egzaminu	118
4. Podstawowe dane statystyczne	119
Komentarz.....	122
Wnioski i rekomendacje	136

Język białoruski. Poziom podstawowy

Opis arkusza egzaminu maturalnego

W roku szkolnym 2022/2023 egzamin maturalny z języka białoruskiego został przeprowadzony na podstawie wymagań egzaminacyjnych określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r.¹

Arkusz egzaminacyjny z języka białoruskiego na poziomie podstawowym składał się z zadań sprawdzających umiejętności wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach, testu z lektur i kontekstów oraz z zadania polegającego na napisaniu wypracowania. Do tekstu *Ігнат Буйніцкі стварыў беларускі тэатр і памёр у танцы*, którego autorem jest Вітаўт Чаропка odnosiły się 2 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 4 zadania zamknięte; test ze znajomości lektur i kontekstów zawierał 4 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 3 zadania zamknięte. Wypracowanie należało napisać na jeden z dwóch tematów do wyboru. Temat 1.: *Вобразы Беларусі ў беларускай літаратуры. Прадстаў тэму на падставе верша Уладзіміра Караткевіча На Беларусі Бог жыве... і выбранага твора беларускай літаратуры*. Temat 2.: *Што прыносіць вайна звычайным людзям? Паразважай над пытаннем на падставе апавядання Васіля Быкава Калі хочацца жыць... і выбранага твора беларускай літаратуры*. Wypracowanie powinno liczyć minimum 250 słów.

Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności ujęte w czterech obszarach wymagań ogólnych:

- I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego.
- II. Kształcenie językowe.
- III. Kształcenie literackie i kulturowe.
- IV. Tworzenie wypowiedzi.

Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 50 punktów (10 punktów za rozwiązanie testu językowego, 10 punktów za rozwiązanie testu ze znajomości lektur i kontekstów oraz 30 punktów za wypracowanie).

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (Dz.U. poz. 1246).

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających (Formuła 2023)		100
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	ze szkół na wsi	0
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	79
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	21
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół publicznych	100
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	63
	mężczyźni	37
	bez dysleksji rozwojowej	99
	z dysleksją rozwojową	1
	o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy ² (obywatele Ukrainy)	0

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	nieśłyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	z zaburzeniem barw	0
	Ogółem	0

² Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2023 r. poz. 103, z późn. zm.).

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu		16 maja 2023	
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego		210 minut	
Liczba szkół		2	
Liczba zespołów egzaminatorów		1	
Liczba egzaminatorów		5	
Liczba obserwatorów ³ (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ⁴	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ⁴ (art. 44zzz)		0	

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie egzaminu maturalnego (Dz.U. poz. 1644, z późn. zm.) – podano łącznie dla Formuły 2023 i Formuły 2015.

⁴ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2022 r. poz. 2230).

Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)	Odsetek sukcesów** (%)
Ogółem Formuła 2023	100	34	100	72	100	75	18	100

* Dane dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

** Dane dotyczą tegorocznych absolwentów, którzy przystąpili do wszystkich egzaminów obowiązkowych.

Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADA

Wymagania egzaminacyjne 2023			
Nr zad.	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe Zdający:	Poziom wykonania zadania (%)
1.	II. Kształcenie językowe.	4) odczytuje sens tekstów [...] publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	76
2.	II. Kształcenie językowe.	1) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu [...].	73
3.	II. Kształcenie językowe.	2) rozpoznaje wyrazy wieloznaczne i rozumie ich znaczenia w tekście.	70
4.	II. Kształcenie językowe.	4) odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	82
5.	II. Kształcenie językowe.	1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego [...].	60
6.	II. Kształcenie językowe.	6) formułuje wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście.	86
7.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	2) zna prądy literackie i artystyczne w epokach literackich [...].	57
8.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	6) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego [...] oraz różne sposoby pokazywania świata przedstawionego [...].	73

9.1.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	4) wskazuje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu [...].	88
9.2.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	2) zna prądy literackie i artystyczne w epokach literackich, określa ich cechy; 6) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego.	64
10.1.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	6) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego.	62
10.2.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	6) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego; 7) rozpoznaje podstawowe motywy [...].	91
11.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	9) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy [...].	52

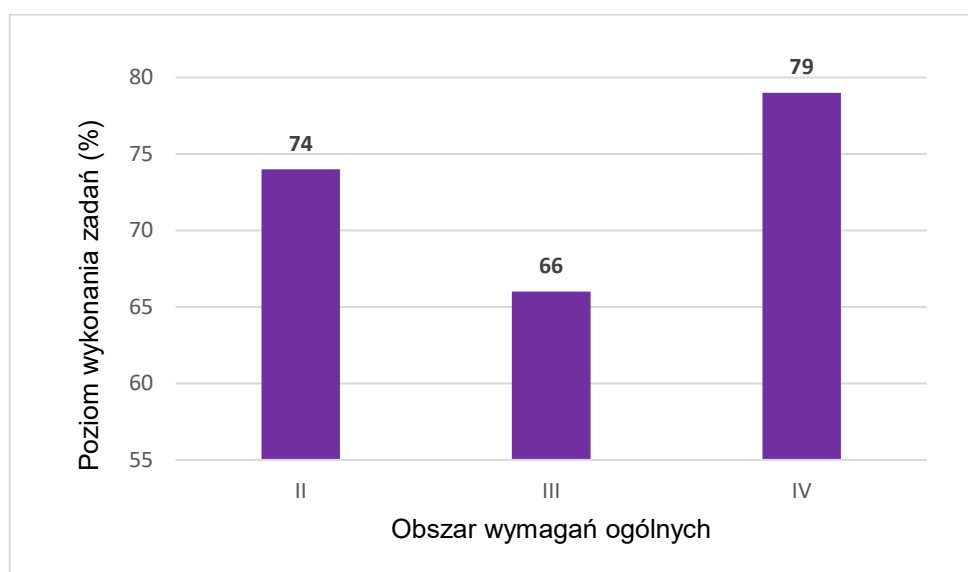
Część 3. Wypracowanie (Zadanie 12.)			
Wymagania egzaminacyjne 2023			
Kryterium	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe	Poziom wykonania zadania (%)
Spełnienie formalnych warunków polecenia	<p>I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego.</p> <p>III. Kształcenie literackie i kulturowe.</p> <p>IV. Tworzenie wypowiedzi.</p>	<p>I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego. Zdający:</p> <p>2) rozumie tematy, motywy, toposy charakterystyczne dla literatury narodowej;</p> <p>3) rozumie związek poznanych utworów z życiem narodu i różnych grup wspólnotowych.</p> <p>1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:</p> <p>1) zna podstawy periodyzacji literatury mniejszości narodowej.</p> <p>2. [...] Pisanie. Zdający:</p> <p>4) tworzy [...] samodzielną wypowiedź argumentacyjną.</p>	100
Kompetencje literackie i kulturowe (w tym poziom argumentacji i poprawność rzeczowa)	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	<p>1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:</p> <p>1) zna podstawy periodyzacji literatury mniejszości narodowej;</p> <p>2) zna prądy literackie i artystyczne w epokach literackich, określa ich cechy;</p> <p>3) rozpoznaje gatunki literackie [...];</p> <p>4) wskazuje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu [...] kompozycji, [...]) i określa ich funkcje;</p> <p>6) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego (narracja, fabuła, sytuacja liryczna, akcja) oraz różne sposoby pokazywania świata przedstawionego: realizm, fantastyka, groteska;</p> <p>7) rozpoznaje podstawowe motywy [...] oraz ich funkcje w utworze;</p> <p>8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa kluczowe, motto);</p> <p>9) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy, filozoficzny, biograficzny;</p> <p>10) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe [...].</p>	92

	IV. Tworzenie wypowiedzi.	2. Pisanie. Zdający: 2) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, [...]) interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 7) uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.	
Struktura wypowiedzi	IV. Tworzenie wypowiedzi.	2. Pisanie. Zdający: 1) hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; 2) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, [...]) interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 7) uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.	99
Spójność wypowiedzi	IV. Tworzenie wypowiedzi.	2. Pisanie. Zdający: 1) hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; 2) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, [...]) interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).	99
Styl wypowiedzi	II. Kształcenie językowe.	3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający: 4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; 8) stosuje zasady etyki i etykiety językowej [...]. 5. Orografia i interpunkcja. 2) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych.	30

Zakres i poprawność środków językowych	II. Kształcenie językowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający: 4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; 8) stosuje zasady etyki i etykiety językowej [...]. 5. Orografia i interpunkcja. 2) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych.	26
Poprawność ortograficzna	II. Kształcenie językowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	5. Orografia i interpunkcja. 1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym; 2) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych.	60
Poprawność interpunkcyjna			87

WYKRES 1.

POZIOM WYKONANIA ZADAŃ W OBSZARZE WYMAGAŃ OGÓLNYCH

Język białoruski. Poziom rozszerzony

W tym roku szkolnym do egzaminu przystąpiły dwie osoby, 29 osób to laureaci i finaliści olimpiady z języka białoruskiego, którzy byli zwolnieni z egzaminu maturalnego i na świadectwie mają wpisany wynik maksymalny.

Komentarz

Poziom podstawowy

Test językowy

W tegorocznym arkuszu egzaminacyjnym w teście językowym znalazło się 6 zadań. Sprawdzały one stopień rozumienia przez zdających tekstu publicystycznego, umiejętność jego analizy i odczytywania na poziomie znaczeń, struktury i komunikacji. Miały one zróżnicowaną formę.

A. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w Teście językowym

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najłabiej

W tegorocznej edycji egzaminu w części testowej nie było zadań bardzo trudnych.

Najtrudniejszym zadaniem było zadanie 5. (poziom wykonania – 60%), polegające na dobraniu trzech antonimów do wyrazów podanych w poleceniu. Aby poprawnie rozwiązać zadanie, zdający musieli wykazać się rozumieniem sensu całego tekstu oraz znajomością zasobów leksykalnych języka białoruskiego. Najczęstszym błędem popełnianym przez zdających było stosowanie polonizmów.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najlepiej

W tegorocznej edycji egzaminu w części testowej nie było zadań bardzo łatwych. Natomiast zadania 1, 2, 3, 4 i 6 okazały się dla zdających łatwe.

Najłatwiejszym zadaniem w teście językowym okazało się zadanie 6., otwarte (poziom wykonania – 86%), w którym zdający mieli wyjaśnić swoimi słowami metaforę oddającą specyfikę teatru Ihnata Bujnickiego: *усюды тэатр Буйніцкага ўзрушаў глядача, як сапраўдны віхор, які прынёс у глухія правінцыйныя куткі свежае паветра*. Nieliczne błędne odpowiedzi wynikały z braku zrozumienia podanej metafory.

Zadaniem łatwym (poziom wykonania – 82%) było zadanie 4., zamknięte, które sprawdzało rozumienie czytanego tekstu, jego znaczeń dosłownych i ukrytych. Zdający mieli ocenić zgodność zawartych w tabeli stwierdzeń z tekstem Біраўта Чапонкі.

Poprawne rozwiązanie zadania 1., zamkniętego (poziom wykonania – 76%), wymagało przyporządkowania trzech pytań do trzech akapitów. Za poprawne przyporządkowanie odpowiedzi zdający otrzymywali 2 punkty. Zadanie wymagało analizy treści akapitów oraz wnioskowania. Błędne odpowiedzi dotyczyły proporcjonalnie wszystkich podanych pytań.

W zadaniu 2., zamkniętym (poziom wykonania – 73%), należało wskazać charakterystyczne cechy stylu tekstu załączonego do arkusza. Zdający musiał zaklasyfikować przeczytany tekst do któregoś ze znanych mu stylów oraz wybrać te cechy, które potwierdzają przynależność

tego tekstu do wskazanego stylu. Część zdających błędnie wskazała, że w tekście dominuje terminologia naukowa.

Zadanie 3., zamknięte, wykonało poprawnie 70% zdających. Sprawdzało ono rozumienie znaczenia słowa *драматычны*. Zdający mieli wskazać, w jakim znaczeniu występuje to słowo w trzecim akapicie tekstu. Aby udzielić poprawnej odpowiedzi, należało wskazać odpowiedź 1. Błędne odpowiedzi dotyczyły proporcjonalnie wszystkich podanych w poleceniu słownikowych znaczeń tego wyrazu.

B. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w Teście ze znajomości lektur i kontekstów

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najslabiej

Zadania zawarte w drugiej części arkusza sprawdzały umiejętności dotyczące kształcenia literackiego i kulturowego.

Dla tegorocznych zdających cztery zadania okazały się umiarkowanie trudne.

Najtrudniejszym zadaniem w teście okazało się zadanie 11., otwarte (poziom wykonania – 52%), które sprawdzało znajomość lektury *Руски* Максима Гарэцкара. Aby poprawnie rozwiązać zadanie, należało wskazać, o jakim wydarzeniu historycznym jest mowa w przytoczonym fragmencie, oraz uzasadnić odpowiedź w odniesieniu do treści utworu. Zdający trafnie wskazywali wydarzenie, o jakim jest mowa w utworze, czyli pierwszą wojnę światową, ale bez wyjaśnienia jego związku z treścią utworu.

Prawie połowa zdających miała również kłopot z poprawnym rozwiązaniem zadania 7., zamkniętego (poziom wykonania – 57%), w którym należało określić czas powstania utworów i przyporządkować je do konkretnych epok literackich. Kontekstowe poznawanie i rozumienie tekstów literackich, podstawowych dla kanonu kulturowego danej mniejszości narodowej, umożliwia ich pełniejszą analizę oraz interpretację, a w konsekwencji – zrozumienie.

Zadanie 10.1., zamknięte (poziom wykonania – 62%), wymagało określenia, do jakiego typu liryki należy załączony do polecenia wiersz Ларысы Геніюш *Маці мая сялянская...*. Aby wybrać poprawną odpowiedź, należało określić główną tematykę wiersza, a następnie określić, czy należy on do liryki filozoficznej, obywatelskiej, intymnej czy opisowej.

W zadaniu 9.2., otwartym (poziom wykonania – 64%), należało udowodnić – podając dwie cechy / dwa argumenty, że guślarz – bohater utworu *Kurhan* – jest bohaterem romantycznym. Zadanie sprawdzało znajomość podstawowych prądów w epokach literackich oraz umiejętność rozpoznania sposobu kreowania bohatera i świata przedstawionego w wymienionym poemacie. Największy kłopot mieli zdający z powiązaniem cech romantyzmu z konkretną ich realizacją w utworze.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najlepiej

Dla tegorocznych zdających dwa zadania okazały się łatwe: zadanie 8., otwarte (poziom wykonania – 73%), oraz zadanie 9.1., zamknięte (poziom wykonania – 73%). Zadanie 8. sprawdzało znajomość lektury *Тарас на Парнасе* Канстанціна Вераніцына i wymagało odpowiedzi na pytanie, na czym polega humor w ww. utworze. W zadaniu 9.1. zdający miał przyporządkować sformułowanie *сумны, як лунь, белы дзед* do jednego z czterech wymienionych środków stylistycznych.

Najłatwiejszym zadaniem w teście było zadanie 10.2., otwarte (poziom wykonania – 91%) dotyczące interpretacji obrazu matki w wierszu L. Geniusz.

C. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w wypracowaniu⁵

Zamieszczone w arkuszu tematy wypracowań sprawdzały umiejętność tworzenia dłuższej wypowiedzi w języku ojczystym. Sprawdzały także znajomość lektur oraz kontekstów i funkcjonalne ich wykorzystanie w procesie tworzenia toku argumentacyjnego. Pierwszy temat, odwołujący się do lektury obowiązkowej umieszczonej na liście lektur zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi, wymagał od zdającego napisania rozprawki problemowej. Podstawę jej tworzenia stanowiło rozważenie, w jaki sposób jest przedstawiany obraz Białorusi w literaturze białoruskiej i rozstrzygnięcie tego problemu w odniesieniu do wiersza *На Беларусі Бог жыве...*, którego autorem jest Уладзімір Караткевіч oraz innego utworu z literatury białoruskiej. Zdający powinien sformułować stanowisko/tezę, następnie zbudować argumentację – logiczny wywód, aby uzasadnić swoje stanowisko. Podstawą kolejnych argumentów powinny stać się funkcjonalne odwołania do wskazanego w temacie wiersza oraz wybranego utworu z literatury białoruskiej.

Temat drugi, odwołujący się do lektury obowiązkowej umieszczonej na liście lektur zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi, wymagał od zdającego napisania rozprawki problemowej. Podstawę jej tworzenia stanowiło rozważenie, co niesie ze sobą wojna zwykłym ludziom i rozstrzygnięcie tego problemu w odniesieniu do utworu *Калі хочацца жыць...*, którego autorem jest Васіль Быкаў oraz innego utworu z literatury białoruskiej. Zdający powinien sformułować stanowisko/tezę, następnie zbudować argumentację – logiczny wywód, aby uzasadnić swoje stanowisko. Podstawą kolejnych argumentów powinny stać się funkcjonalne odwołania do wskazanej w temacie lektury oraz wybranego utworu z literatury białoruskiej.

Jeśli chodzi o realizację kryterium pierwszego w ocenie wypracowania, czyli *Spełnienie formalnych warunków polecenia*, polegającego na tym, że w wypracowaniu jest odwołanie do co najmniej jednego tekstu wskazanego w poleceniu jako obowiązkowego oraz wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu oraz wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną, kryterium to spełniły wszystkie wypracowania zdających.

⁵ W cytowanych wypracowaniach maturalnych z poziomu podstawowego zachowano oryginalny zapis (stylistykę, składnię, ortografię i interpunkcję).

Тэма 1.

Вобразы Беларусі ў беларускай літаратуры. Прадстаў тэму на падставе верша Уладзіміра Караткевіча *На Беларусі Бог жыве...* і выбранага твора беларускай літаратуры.

Wypracowanie musiało dotyczyć problemu postawionego w temacie, czyli przedstawienia obrazu Białorusi w tekstach literatury białoruskiej. Zadaniem maturzysty było sformułowanie własnego stanowiska oraz przedstawienie wyводу argumentacyjnego wynikającego ze zrozumienia dołączonego do polecenia wiersza *На Беларусі Бог жыве...* Уладзіміра Караткевіча i wybranego utworu literatury białoruskiej. Maturzysta mógł sformułować swoje stanowisko na różne sposoby.

Zdający formułowali własne stanowisko w odniesieniu do polecenia podanego w treści zadania zazwyczaj już w pierwszym akapicie pracy. Wskazywali zatem, czym dla pisarzy białoruskich jest kraj ojczysty, oraz zwracali uwagę na różne sposoby ukazywania Białorusi w utworach literackich.

Jeśli chodzi o realizację kryterium *Kompetencje literackie i kulturowe* to większość zdających poradziła sobie z nim dobrze, chociaż część maturzystów popełniła tu pewne uchybienia. Zamieszczone poniżej fragmenty wypracowania (przykład 1.) stanowią przykład powierzchownej argumentacji, ponieważ zdający koncentruje swoją uwagę głównie na streszczeniu utworów, poprzestaje na pobieżnych obserwacjach. Argumentacja nie wnika w istotę rzeczy, jest mało dokładna. W pracy kontekst wykorzystany częściowo funkcjonalnie.

Przykład 1.

..... Водраз, Беларусі, ~~у~~ указне.....
..Уладзімір Караткевіч у умові.....
..„На Беларусі Бог жыцьбе“ Аўтар.....
..анісае Беларусю, як найлепшы
..краў. Указне краў від Беларусі.....
..Зета краў раскрытых думі.....
..дзвараў. ~~Т~~ ма я памяць жыцьбе зала-
..бе, калі Бог шле на ~~міз~~ міз кару
..і жней, ані з ім свае. Пра тое.....
..кожні пде са славею ~~раслут~~.....
..расным клеткам у рознай трыбе.....

..... Уладзіміра Караткевіча у.....
 ..творы „На Беларусі Бог ісць^{се}.....
 ..таксама Францішк Скарына у.....
 ..творы „Прадмова да ўсёй Бібліі“.....
 ..таксама твор Францішка.....
 ..Богушэвіча „Прадмова да Дудкі.....
 ..беларускай“..... апавада о тым.....
 ..як дабрая ёсць Беларусь.....
 ..Апавадам оні о даброцы.....
 ..Беларусі: & Вызваляет Бела-.....
 ..рысь Беларусь то прасты.....
 ..народ. У Беларусі саму прастэ.....
 ..мудзей. У Беларускай.....
 ..літаратуры Беларусь паказана.....
 ..ёсць як найлепей. Беларусь ёсць.....
 ..шановным краем. Кожны.....
 ..Беларусін павінен.....
 ..дзець задаволону, & не нім ёсць.....
 ..Вобразы Беларусі ў Беларуска.....
 ..каў літаратуры ўказана ёсць.....
 ..как найлепей.....

Zamieszczone poniżej fragmenty wypracowania (przykład 2.) stanowią przykład trafnej argumentacji, ponieważ znajomość utworów literackich została wykorzystana częściowo funkcjonalnie. W przypadku pierwszego utworu zabrakło przede wszystkim odniesienia do piękna i walorów przyrody Białorusi, natomiast w omówieniu *Прадмовы да Дудкі*

беларускай здаючы не зwrócił uwagi na rolę języka w życiu narodu białoruskiego oraz troskę autora o jego zachowanie. Brak głębszego namysłu nad problemem. W pracy kontekst wykorzystano częściowo funkcjonalnie. Zdający popełnił jeden błąd rzeczowy poprzez niewłaściwe zastosowanie terminu literackiego.

Przykład 2.

Аўтар... ~~у гэтых~~ верш... Уладзімір Карамкевіч
у вершы... "На Беларусі... Бог... мілье..."
вобразуе... што... для... якая... ватычна... зэта...
Месца... дзе... мілье... Бог... ~~яна~~ зэта...
значыць... што... Беларусі... юць... сьвяце...
выбране... праз... Бога... як... найлепш...
нічо... што... яна... Карса... юць... прасты... Аўтар...
~~паказуе~~ паказуе... колкі... прыгожы... рэч...
юць... ~~пра~~ у Беларусі... пра... прыклад... там...
"А няма... мідзе... Вярнейшых... сябраў... І прыгатаваных
маціных". ~~Аўтар~~ аба... зэта... край...
раскрытых... душ... і... дзфарэн", паказуе...
...
Іншым... тэкстам... пра... Беларусі... юць...
пра... мова... ~~пра~~ да... душка... Беларускай" Аўтара
Францішка... Багуміжвіча... каторы... ~~пра~~...
яна... вядзе... верш... пра... тым... якая... ватычна...
юць... навучане... і... как... тываване... Беларускай
языка... куды... ніхто... не... збудзе... паняталь...
пра... Беларусі... яна... змике... з... значы...

Zamieszczone poniżej fragmenty wypracowania (przykład 3.) stanowią przykład pogłębionej argumentacji, ponieważ jest ona rzeczowa, poparta trafnymi przykładami. Obraz Białorusi w literaturze białoruskiej został przedstawiony wieloaspektowo, z uwzględnieniem różnych kontekstów, zdający zwrócił uwagę na bogactwo materialne i duchowe kraju ojczystego oraz wartości uniwersalne cechujące naród białoruski. Na podstawie utworu *Хто мы такія?* Максіма Багдановіча maturzysta umiejętnie rozwinął główny wątek tekstu dotyczący poczucia tożsamości narodowej Białorusinów oraz ich miejsca w świecie na przestrzeni wieków. Praca zawiera elementy głębszego namysłu nad problemem.

Przykład 3.

.....Прывіклад літаратурнага вобразу.....
 ..беларускага грамадства ~~на~~ мажам.....
 ..бачыць у ~~як~~ гэтым эсэ Максіма Багдановіча
 ..рз. «Хто мы такія» гэты аўтар разва-
 ..жае над тэмай браку нацыянальнасці
 ..беларускай нацыянальнай тоеснасці.....
 ..ў Беларусі. Аўтар кажа што.....

Беларускі народ перастанне існаваць...
калі Беларусь будуць казаць што
яны каталікі. Сталі казаць што
«яны каталікі», «яны тутэйшы» ці
«я праваслаўны» замест «я беларус».
Твор называе вобраз Беларускай нацыі
як грамадства без свайго таянасці,
~~гэта~~ грамадства якое не з'яўляецца
абуджаным. Аўтар кажа што беларускі
народ нават падраблеўся чужым
уплывам і што яны мусяць вярнуцца
~~перастане~~ перастаць.

Тэма 2.

Што прыносіць вайна звычайным людзям? Паразважай над пытаннем на падставе апавядання Васіля Быкава *Калі хочацца жыць...* і выбранага твора беларускай літаратуры.

Wypracowanie musiało dotyczyć problemu postawionego w temacie, czyli rozważań dotyczących wojny i jej wpływu na życie zwykłych ludzi. Poprawna realizacja wymagała odpowiedzi na pytanie postawione w temacie i przedstawienia pogłębionej argumentacji świadczącej o znajomości i zrozumieniu przez maturzystę opowiadania *Kalі хочацца жыць...* Васіля Быкава oraz wybranego utworu literatury białoruskiej. Zdający w uzasadnieniu swojego stanowiska odwoływali się często do lektur obowiązkowych, np. *Маці* Янкі Брыля, *Дарога праз лес* Барыса Сачанкі.

Jeśli chodzi o realizację kryterium *Kompetencje literackie i kulturowe* to większość zdających poradziła sobie z nim bardzo dobrze, chociaż część maturzystów popełniła tu pewne uchybienia.

Zamieszczone poniżej fragmenty wypracowania (przykład 4.) stanowią przykład powierzchownej argumentacji, ponieważ zdający koncentruje swoją uwagę głównie na streszczeniu utworów, poprzestaje na pobieżnych obserwacjach. Argumentacja nie wnika w istotę rzeczy, jest mało dokładna. Jeden utwór wykorzystany w pełni funkcjonalnie, a drugi – częściowo funkcjonalnie.

Przykład 4.

..... ~~Маша~~ ~~Костю~~ Кожини... з... нас... ками
 ..закхалуца... і... радзіў... ~~і~~... шмат... Мельчарук.
 ..рэй... з... каліх... ~~і~~... не душы... Галовны.
 ..герой... «Дарна праз дес... Дарна Сачанкі...
 ..паказу... што... оздзі... шчы... ~~і~~... чы... маса...
 ..~~касторыя~~ ~~жыцця~~... Кастарыя... жыццё... На...

 ..стаў... ..але... за... ~~і~~... часав... вайны... парамі...
 ..закхалуца... ў... гзе... Касторы... ~~і~~... у...
 ..фаваз... ~~і~~... ёй... і... тры... у...
 ..у... тры... чы... герой... тры... на...
 ..убор... абы... ~~і~~... з... в... Касторы...
 ..~~і~~... ~~і~~... ~~і~~... зна... убор... а... з... ім...
 ..фаваз... гзе... а... пар... ~~і~~... ад...
 ..ёй... і... ка... на... і... ~~і~~... Так...
 ..з... ч... ~~і~~... ~~і~~... ..

Zamieszczone poniżej fragmenty wypracowania (przykład 5.) stanowią przykład trafnej argumentacji, ponieważ znajomość utworów literackich została wykorzystana częściowo funkcjonalnie. W odniesieniu do wskazanej w poleceniu lektury obowiązkowej, zdający nie zwrócił jednak należytej uwagi na dramaturgię wydarzeń oraz przeżycia wewnętrzne bohaterów. Brak głębszego namysłu nad problemem. W pracy kontekst wykorzystano częściowo funkcjonalnie. Zdający niezbyt klarownie ukazał sytuację głównego bohatera podczas wojny.

Przykład 5.

.....У...апаб'ядан'ю...Васіля...Выкава...
 ..пэ...„Камі...хожацца...збыць“...былі...
 ..таксама...Вайна...справа...што...
 ..людзі...^{былі} ~~не~~ недаверлівы, але...ўмеі...
 ..сабе...узасяма...памятаць...эта...
 ..апаб'яданне...паказуе...эта...людзе
 ..нават...у...экстэматынай...~~са~~...
 ..туацыі...якое...~~есть~~...ёсць...~~ва~~...вайна
 ..патрафнаць...захаваць...~~не~~...мораль
 ..балты...З...вайны...вруцілася...только
 ..мэсць...хлопцаў...камі...балерыяй...
 ..вернуцца...з...вайны...вон...памоў...
 ..над...мохіму...Веранікі...катэроў...
 ..вельмі...кахаў, але...бал...ей...этаго
 ..скажы...Вераніка...была...ў...гасе...
 ..вайны...разстаміла...перэз...
 ..фашыстаў...эта...хістова...паказу-
 ..ет...нам...што...зыхіць...вельмі...
 ..Непрадбаганныя.....

Zamieszczone poniżej fragmenty wypracowania (przykład 6.) stanowią przykład pogłębionej argumentacji, ponieważ jest ona rzeczowa, poparta trafnymi przykładami. Rozważania na temat wojny i jej wpływu na zwykłych ludzi zostały zaprezentowane wieloaspektowo, z uwzględnieniem różnych kontekstów. Dwa utwory zostały wykorzystane w pełni funkcjonalnie. W odniesieniu do przywołanego w temacie pracy tekstu literackiego zdający zwrócił uwagę na okoliczności, w jakich znaleźli się główni bohaterowie, na stan ich psychiki

oraz ogrom zła, które niesie ze sobą wojna. W dobrze dobranym kontekście – opowiadaniu *Маці Янкі Брыля* – maturzysta szczegółowo przedstawił bohaterstwo zwykłej kobiety oraz jej tragiczną śmierć.

Przykład 6.

.....У гэтым... творы... паказанае... як.....
 ..выглядзе^{а ёць} вайна, ~~яна~~ ~~та~~ У час... барацьбы
 ..можна... страціць... сябра, а... с тым... звязан^ы
 ..ёць... об'ём... душы... і... мяшчэце. Валодзя.....
 ..велькі... хацеў... выратаваць... Алічку, але.....
 ..менавіта... ~~яна~~ ~~прыймаць~~ ~~вайна~~ ~~для~~
 ..звычайнага... галавека... а... гэта ^{по-мойму} ~~звычайна~~
 ..такога... як ^{астаў галавекам і эмоцыям і проста} ~~не~~ ~~выражання~~ ~~самавестнасць~~
 .. ~~не~~ ~~выражання~~ ~~самавестнасць~~
 .. Нямасце... галавека... можа... так гэта
 ..вынікаць... ад... тузі... на... прыклад... да.....
 ..смыў... ~~я~~ ~~які~~ ~~не~~ ~~вядзецца~~ ~~што~~ ~~яны~~.....
 ..работа, ці... яны... не... ~~я~~ ~~на~~ ~~мерзі~~ ~~Ма~~ ~~такі~~.....
 ..выраз... ёць... ў... творы... „Маці“ Янкі Брыля.
 ..Галоўная... гераіня, што... работа... яе.....
 ..двох... старэйшых... смяю... ~~Наймалодшы~~..

..~~в~~ ..~~і~~ ..~~ё~~ ..~~с~~ ..~~маці~~ ..~~Вайна~~ ..~~дзя~~ ..~~маці~~ ..
..~~прынесла~~ ..~~разшукі~~ ..~~с~~ ..~~сем'ёта~~ ..~~У~~ ..~~яе~~ ..
..~~астаўся~~ ..~~толькі~~ ..~~наймаладшым~~ ..~~сын~~ ..
..~~Але~~ ..~~гэта~~ ..~~не~~ ..~~усё~~ ..~~А~~ ..~~Яна~~ ..~~захаўвае~~ ..
..~~самавестнасць~~ ..~~да~~ ..~~канца~~ ..~~сваго~~ ..
..~~жыцця~~ ..~~Маці~~ ..~~на~~ ..~~маці~~ ..~~маці~~ ..~~байца~~ ..

Jeśli chodzi o realizację kryterium trzeciego *Kompozycja wypowiedzi: struktura, spójność i styl*, to znaczna większość wypracowań była właściwie zorganizowana pod względem funkcjonalności kompozycji wypowiedzi oraz jej podziału, zarówno w skali ogólnej, jak i w zakresie podziału na akapity. Równie dobrze zdający poradzili w kwestii spójności wypowiedzi. W zakresie stylu wypowiedzi, w wypracowaniach sporadycznie pojawiło się słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego.

Realizacja kryterium czwartego *Język wypowiedzi*. Umiejętność stosowania w wypracowaniu reguł poprawnościowych dotyczących gramatyki języka białoruskiego sprawiła zdającym najwięcej kłopotów. O ile większość zdających używała w wypowiedziach różnych rodzajów zdań i zróżnicowanej leksyki, o tyle znaczna część prac zawierała dużą liczbę błędów językowych. Mniej zastrzeżeń budziła poprawność ortograficzna wypracowań oraz poprawność interpunkcyjna.

Język ukraiński. Poziom podstawowy

Opis arkusza egzaminu maturalnego

W roku szkolnym 2022/2023 egzamin maturalny z języka ukraińskiego został przeprowadzony na podstawie wymagań egzaminacyjnych określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r.¹

Arkusz egzaminacyjny z języka ukraińskiego na poziomie podstawowym składał się z zadań sprawdzających umiejętności wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach, testu z lektur i kontekstów oraz z zadania polegającego na napisaniu wypracowania. Do tekstu *Немукет*, którego autorką jest Алена Янчук, odnosiło się 5 zadań otwartych krótkiej odpowiedzi i 2 zadania zamknięte; test ze znajomości lektur i kontekstów zawierał 4 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 2 zadania zamknięte. Wypracowanie należało napisać na jeden z dwóch tematów do wyboru.

Temat 1.: *Різні прояви любові. Проаналізуй проблему на основі вірша Лебеді материнства Василя Симоненка та вибраного твору української літератури.*

Temat 2.: *Сімейні відносини у творах української літератури. Розглянь питання, звертаючись до твору Івана Нечуя-Левицького Кайдашева сім'я і вибраного твору української літератури.* Wypracowanie powinno liczyć minimum 250 słów.

Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności ujęte w czterech obszarach wymagań ogólnych:

- I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego.
- II. Kształcenie językowe.
- III. Kształcenie literackie i kulturowe.
- IV. Tworzenie wypowiedzi.

Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 50 punktów (10 punktów za rozwiązanie testu językowego, 10 punktów za rozwiązanie testu ze znajomości lektur i kontekstów oraz 30 punktów za wypracowanie).

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (Dz.U. poz. 1246).

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających (Formuła 2023)		33
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	ze szkół na wsi	0
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	27
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	6
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół publicznych	33
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	19
	mężczyźni	14
	bez dysleksji rozwojowej	28
	z dysleksją rozwojową	5
	o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy ² (obywatele Ukrainy)	0

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niesłyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	z zaburzeniem widzenia barw	0
	Ogółem	0

² Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2023 r. poz. 103, z późn. zm.).

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu		16 maja 2023	
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego		210 minut	
Liczba szkół		3	
Liczba zespołów egzaminatorów		1	
Liczba egzaminatorów		2	
Liczba obserwatorów ³ (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ⁴	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ⁴ (art. 44zzz)		0	

Podstawowe dane statystyczne

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)	Odsetek sukcesów** (%)
Ogółem Formuła 2023	33	36	100	74	88	74	16	100

* Dane dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

** Dane dotyczą tegorocznych absolwentów, którzy przystąpili do wszystkich egzaminów obowiązkowych.

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie egzaminu maturalnego (Dz.U. poz. 1644, z późn. zm.) – podano łącznie dla Formuły 2023 i Formuły 2015.

⁴ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2022 r. poz. 2230).

Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

Wymagania egzaminacyjne 2023			
Nr zad.	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe Zdający:	Poziom wykonania zadania (%)
1.	II. Kształcenie językowe.	4) odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	91
2.	II. Kształcenie językowe.	1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego [...].	67
3.	II. Kształcenie językowe.	2) odczytuje sens tekstu [...], potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.	98
4.	II. Kształcenie językowe.	2) odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów [...]), potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.	94
5.	II. Kształcenie językowe.	4) odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	85
6.	II. Kształcenie językowe.	2) odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia [...] zdań), potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.	91
7.	II. Kształcenie językowe.	4) odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	70
8.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	3) rozpoznaje gatunki literackie [...].	65
9.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	4) wskazuje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu ([...] kompozycji).	73
10.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	3) rozpoznaje gatunki literackie, potrafi wymienić ich cechy.	76
11.1.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	1) zna podstawy periodyzacji literatury mniejszości narodowej [...].	73
11.2.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	6) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego [...]; 7) rozpoznaje podstawowe motywy [...] oraz ich funkcje w utworze.	58

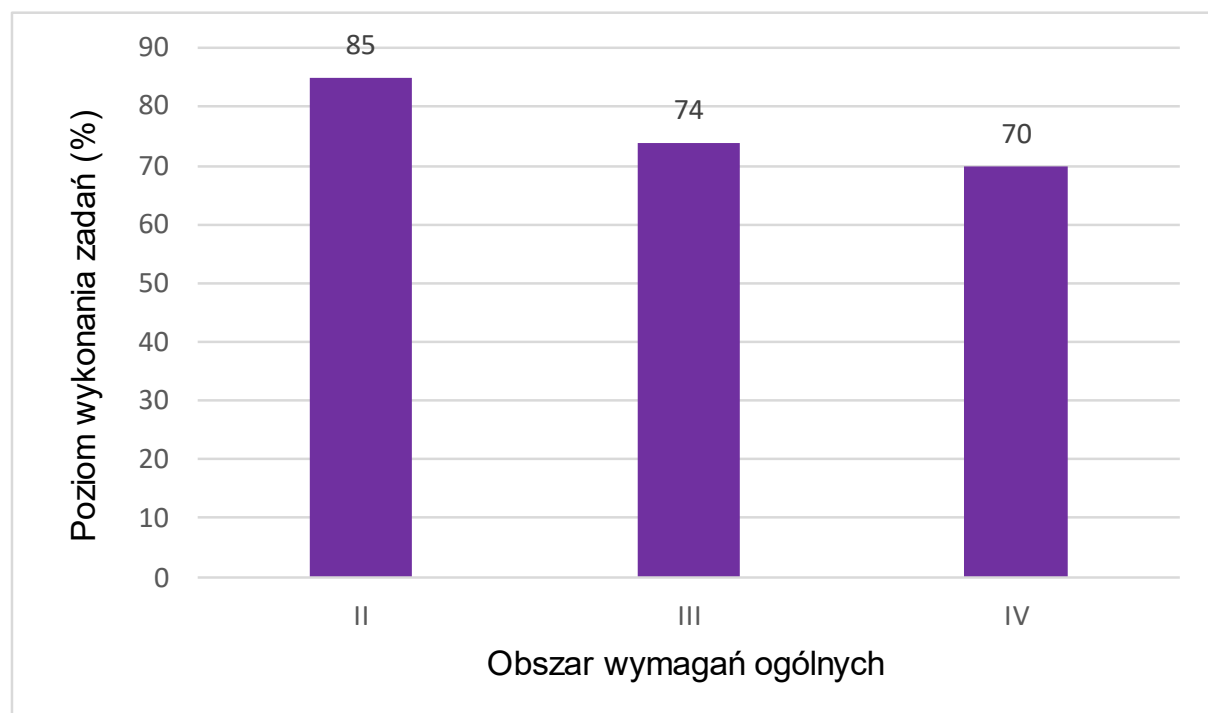
12.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	7) rozpoznaje podstawowe motywy [...] oraz ich funkcje w utworze; 8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu ([...] słowa kluczowe [...]).	85
13.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	7) rozpoznaje podstawowe motywy [...] oraz ich funkcje w utworze.	83

Część 3. Wypracowanie (Zadanie 14.)			
Wymagania egzaminacyjne 2023			
Kryterium	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe	Poziom wykonania zadania (%)
Spełnienie formalnych warunków polecenia	I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego. III. Kształcenie literackie i kulturowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego. Zdający: 2) rozumie tematy, motywy, toposy charakterystyczne dla literatury narodowej; 3) rozumie związek poznanych utworów z życiem narodu i różnych grup wspólnotowych. 1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 1) zna podstawy periodyzacji literatury mniejszości narodowej. 2. [...] Pisanie. Zdający: 4) tworzy [...] samodzielną wypowiedź argumentacyjną.	100
Kompetencje literackie i kulturowe (w tym poziom argumentacji i poprawność rzeczowa)	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 1) zna podstawy periodyzacji literatury mniejszości narodowej; 2) zna prądy literackie i artystyczne w epokach literackich, określa ich cechy; 3) rozpoznaje gatunki literackie [...]; 4) wskazuje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu [...] kompozycji, [...]) i określa ich funkcje; 6) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego (narracja, fabuła, sytuacja liryczna, akcja) oraz różne sposoby pokazywania świata przedstawionego: realizm, fantastyka, groteska; 7) rozpoznaje podstawowe motywy [...] oraz ich funkcje w utworze; 8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa kluczowe, motto); 9) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy, filozoficzny, biograficzny; 10) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe [...].	65

	IV. Tworzenie wypowiedzi.	2. Pisanie. Zdający: 2) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, [...]) interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 7) uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.	
Struktura wypowiedzi	IV. Tworzenie wypowiedzi.	2. Pisanie. Zdający: 1) hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; 2) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, [...]) interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 7) uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.	81
Spójność wypowiedzi	IV. Tworzenie wypowiedzi.	2. Pisanie. Zdający: 1) hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; 2) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, [...]) interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).	97
Styl wypowiedzi	II. Kształcenie językowe.	3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający: 4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; 8) stosuje zasady etyki i etykiety językowej [...]. 5. Orografia i interpunkcja. 2) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych.	97

Zakres i poprawność środków językowych	II. Kształcenie językowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający: 4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; 8) stosuje zasady etyki i etykiety językowej [...]. 5. Orografia i interpunkcja. 2) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych.	59
Poprawność ortograficzna	II. Kształcenie językowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	5. Orografia i interpunkcja. 1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym; 2) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych.	53
Poprawność interpunkcyjna			64

WYKRES 1. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ W OBSZARZE WYMAGAŃ OGÓLNYCH

Język ukraiński. Poziom rozszerzony

Opis arkusza egzaminu maturalnego

W roku szkolnym 2022/2023 egzamin maturalny z języka ukraińskiego został przeprowadzony na podstawie wymagań egzaminacyjnych określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r.¹

Egzamin z języka ukraińskiego na poziomie rozszerzonym polegał na napisaniu wypracowania na jeden z dwóch danych do wyboru tematów.

Temat 1.: *Чи ти погоджуєшся з думкою, що дотримання моральних принципів – найкращий спосіб протистояти злу? Розглянь проблему на основі порівняльного аналізу віршів Як добре те, що смерті не боюсь я Василя Стуса та Перо Івана Драча.*

Temat 2.: *Яку роль у становленні ідентичності людини відіграє поняття дому? Розглянь питання, звертаючись до наведеного нижче тексту і вибраних творів української літератури.*

Wypracowanie powinno zawierać minimum 350 słów.

Zadanie w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzało wiadomości oraz umiejętności ujęte w czterech obszarach wymagań ogólnych:

- I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego.
- II. Kształcenie językowe.
- III. Kształcenie literackie i kulturowe.
- IV. Tworzenie wypowiedzi.

Za napisanie wypracowania zdający mógł otrzymać 35 punktów.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (Dz.U. poz. 1246).

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających (Formuła 2023)		25
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	ze szkół na wsi	0
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	9
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	5
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	11
	ze szkół publicznych	21
	ze szkół niepublicznych	4
	kobiety	18
	mężczyźni	7
	bez dysleksji rozwojowej	25
	z dysleksją rozwojową	0
	o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy ² (obywatele Ukrainy)	9

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niesłyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	z zaburzeniem widzenia barw	0
	Ogółem	0

² Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2023 r. poz. 103, z późn. zm.).

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu		17 maja 2023	
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego		210 minut	
Liczba szkół		21	
Liczba zespołów egzaminatorów		1	
Liczba egzaminatorów		2	
Liczba obserwatorów ³ (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ⁴	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ⁴ (art. 44zzz)		0	

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie egzaminu maturalnego (Dz.U. poz. 1644, z późn. zm.) – podano łącznie dla Formuły 2023 i Formuły 2015.

⁴ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2022 r. poz. 2230).

Podstawowe dane statystyczne

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Ogółem Formuła 2023	25	0	100	77	100	73	23

Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

POZIOM SPEŁNIENIA WYMAGAŃ W ZAKRESIE TWORZENIA WYPRACOWANIA NA POZIOMIE ROZSZERZONYM (INTERPRETACJI PORÓWNAWCZEJ ORAZ WYPOWIEDZI ARGUMENTACYJNEJ UJĘTYCH ŁĄCZNIE)

Część 3. Wypracowanie			
Wymagania egzaminacyjne 2023			
Kryterium	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe	Poziom wykonania zadania (%)
Spełnienie formalnych warunków polecenia	I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego. III. Kształcenie literackie i kulturowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	1. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego. Zdający: 2) rozumie tematy, motywy, toposy charakterystyczne dla literatury narodowej; 3) rozumie związki poznanych utworów z życiem narodu i różnych grup wspólnotowych. 1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 1) zna podstawy periodyzacji literatury mniejszości narodowej. 2. [...] Pisanie. Zdający: 4) tworzy [...] samodzielną wypowiedź argumentacyjną.	96

Kompetencje literackie i kulturowe (w tym poziom argumentacji i poprawność rzeczowa)	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 1) zna podstawy periodyzacji literatury mniejszości narodowej; 2) zna prądy literackie i artystyczne w epokach literackich, określa ich cechy; 3) rozpoznaje gatunki literackie [...]; 4) wskazuje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu [...] kompozycji, [...]) i określa ich funkcje; 6) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego (narracja, fabuła, sytuacja liryczna, akcja) oraz różne sposoby pokazywania świata przedstawionego: realizm, fantastyka, groteska; 7) rozpoznaje podstawowe motywy [...] oraz ich funkcje w utworze; 8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa kluczowe, motto); 9) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy, filozoficzny, biograficzny; 10) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe [...]; 3) dostrzega i potrafi komentować estetyczne wartości utworu literackiego (poziom rozszerzony); 4) przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich (poziom rozszerzony).	67
	IV. Tworzenie wypowiedzi.	2. Pisanie. Zdający: 2) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, [...]) interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 7) uwzględni w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.	
Struktura wypowiedzi	IV. Tworzenie wypowiedzi.	2. Pisanie. Zdający: 1) hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; 2) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, [...]) interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 7) uwzględni w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.	84

Spójność wypowiedzi	IV. Tworzenie wypowiedzi.	2. Pisanie. Zdający: 1) hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; 2) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, [...]) interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).	96
Styl wypowiedzi	II. Kształcenie językowe.	3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający: 4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; 8) stosuje zasady etyki i etykiety językowej [...]. 5. Orografia i interpunkcja. 2) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych.	96
Zakres i poprawność środków językowych	II. Kształcenie językowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający: 4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; 8) stosuje zasady etyki i etykiety językowej [...]. 5. Orografia i interpunkcja. 2) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych.	72
Poprawność ortograficzna	II. Kształcenie językowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	5. Orografia i interpunkcja. 1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym; 2) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych.	70
Poprawność interpunkcyjna			58

Komentarz

Analiza jakościowa zadań

Poziom podstawowy

Test językowy

W tegorocznym arkuszu egzaminacyjnym, w teście językowym znalazło się 7 zadań. Sprawdzały one stopień rozumienia przez zdających tekstu publicystycznego, umiejętność jego analizy i odczytywania na poziomie znaczeń, struktury i komunikacji. Miały one zróżnicowaną formę.

A. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w *Teście językowym*

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najslabiej

W tegorocznej edycji egzaminu w teście językowym nie było zadań bardzo trudnych.

Najtrudniejszym zadaniem było zadanie 2. (poziom wykonania – 67%), polegające na dobraniu trzech antonimów do wyrazów podanych w poleceniu. Aby poprawnie rozwiązać zadanie, zdający musieli wykazać się rozumieniem sensu całego tekstu oraz znajomością zasobów leksykalnych języka ukraińskiego. Często występującym błędem było stosowanie rusycyzmów.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najlepiej

Dla większości zdających łatwym okazało się zadanie 7., otwarte (poziom wykonania – 70%), w którym na podstawie tekstu należało podać jeden argument dotyczący stwierdzenia, że *jedynie w społeczeństwie, ćwicząc międzyludzką komunikację, człowiek może w pełni się rozwijać*. Zadanie wymagało wnikliwej analizy treści akapitów oraz wnioskowania. Błędne odpowiedzi dotyczyły niezrozumienia pojęcia *couiyim*. Część zdających udzielała odpowiedzi nie na podstawie tekstu, ale na podstawie własnych doświadczeń.

W tegorocznej edycji egzaminu w teście językowym cztery zadania były bardzo łatwe.

Poziom wykonania zadania 1. i 6. wyniósł 91%.

W zadaniu 1., zamkniętym, zdający musieli wpisać do tabeli numery poszczególnych akapitów, w których odnaleźli odpowiedzi na podane w tabeli pytania. Aby udzielić poprawnej odpowiedzi, należało przeprowadzić analizę treści tekstu i wybrać odpowiednie jego fragmenty.

W zadaniu 6., otwartym należało wyjaśnić własnymi słowami główną myśl siódmego akapitu. Nieliczni zdający zamiast podać główną myśl streszczali sens akapitu.

Zadanie 4., otwarte, wykonało poprawnie 94% zdających. Zdający mieli za zadanie zastąpić wydzielone w zdaniu wyrazy innymi w taki sposób, aby zachować sens zdań.

Najłatwiejszym zadaniem w teście językowym okazało się zadanie 3., otwarte (poziom wykonania – 98%), polegające na wskazaniu – na podstawie analizy tekstu – jednej cechy pozytywnej i jednej negatywnej dotyczącej rozwoju internetu.

B. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w Teście ze znajomości lektur i kontekstów

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najslabiej

Zadania zawarte w drugiej części arkusza sprawdzały umiejętności dotyczące kształcenia literackiego i kulturowego.

Dwa zadania były dla zdających umiarkowanie trudne.

Najtrudniejszym zadaniem w teście okazało się zadanie 11.2., otwarte (poziom wykonania – 58%), które sprawdzało znajomość lektury *Камінний хрест* Василя Стефаника. Aby poprawnie rozwiązać zadanie, należało wskazać główny temat utworu. Błędne odpowiedzi polegały na tym, że zdający streszczali nowelę, zamiast wskazać jej główny problem, czyli emigrację ukraińską pierwszej połowy XX w.

Część zdających miała również kłopot z poprawnym rozwiązaniem zadania 8., zamkniętego (poziom wykonania – 65%), w którym do każdego podanego utworu literackiego należało przyporządkować odpowiedni gatunek literacki.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najlepiej

Dla tegorocznych zdających łatwe okazały się zadania: 9., 10., 11.1., 12., 13., natomiast nie było zadań bardzo łatwych.

Większość zdających poprawnie wykonała zadanie 9. oraz zadanie 11.1. Poziom wykonania obu zadań to 73%.

W zadaniu 9. należało określić funkcję refrenu w wierszu Григорія Сковороди *Всякому місту – звичай і права...* Część zdających nie podjęła rozwiązania tego zadania.

W zadaniu 11.1. dołączony był fragment lektury i należało podać tytuł oraz autora tej lektury. Łatwe dla zdających okazało się zadanie 10. (poziom wykonania 76%) w którym, aby uzyskać 2 punkty, należało wskazać gatunek literacki, do którego należy utwór *Лісова пісня* Лесі Українки oraz odwołując się do jego cech gatunkowych – uzasadnić swój wybór. Błędne odpowiedzi dotyczyły drugiej części odpowiedzi, czyli wskazania cech gatunkowych utworu. Zdający opisywali cechy dramatu, pomijając drugą część nazwy tego gatunku.

Zdecydowana większość zdających poprawnie wykonała zadania 12. oraz 13. Oba dotyczyły znajomości podstawowych motywów utworów literackich wymienionych w treści zadań.

Zadanie 12., otwarte (poziom wykonania – 86%) wymagało od zdającego odpowiedzi na pytanie, co symbolizuje *niwa* w wierszu *Є тисячі доріг, мільйони вузьких стежинок...* Василя Симоненка.

W zadaniu 13., zamkniętym (poziom wykonania – 83%), należało przyporządkować do tytułów utworów podanych w tabeli – motywy literackie wymienione u punktach A–Г.

C. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w wypracowaniu⁵

Zamieszczone w arkuszu tematy wypracowań sprawdzały umiejętność tworzenia dłuższej wypowiedzi w języku ojczystym. Sprawdzały także znajomość lektur oraz kontekstów i funkcjonalne ich wykorzystanie w procesie tworzenia toku argumentacyjnego.

Pierwszy temat, odwołujący się do lektury obowiązkowej umieszczonej na liście lektur zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi, wymagał od zdającego napisania wypowiedzi argumentacyjnej dotyczącej różnych przejawów miłości. Należało odwołać się do wiersza *Лебеді материнства Василя Симоненка* oraz innego utworu z literatury ukraińskiej. Zdający powinien sformułować stanowisko/tezę, następnie przedstawić argumentację, aby uzasadnić swoje stanowisko. Podstawą kolejnych argumentów powinny stać się funkcjonalne odwołania do wskazanego w temacie wiersza oraz wybranego utworu z literatury ukraińskiej. Wypowiedź zdającego powinna liczyć minimum 250 słów.

Temat drugi, odwołujący się do lektury obowiązkowej umieszczonej na liście lektur zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi, wymagał od zdającego napisania wypracowania dotyczącego obrazu relacji rodzinnych w ukraińskiej literaturze na podstawie utworu *Кайдашева сім'я* Івана Нечуя-Левицького oraz innego utworu z literatury ukraińskiej. Podstawą rozważań powinny stać się funkcjonalne odwołania do wskazanej w temacie lektury oraz wybranego utworu z literatury ukraińskiej. Wypowiedź powinna liczyć minimum 250 słów.

Jeśli chodzi o realizację kryterium pierwszego, czyli *Spełnienie formalnych warunków polecenia*, to zostało ono zrealizowane w 100%, wszyscy zdający odwołali się do lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu. Natomiast kryterium drugie, czyli *Kompetencje literackie i kulturowe (w tym poziom argumentacji i poprawność rzeczowa)*, zostało zrealizowane przez zdających na poziomie 65%. Kryterium *Kompozycja wypowiedzi* zostało wykonane odpowiednio na poziomach: struktura – 81%, spójność – 97%, styl – 97%. Poziom wykonania w kryterium *Język wypowiedzi* zostało zrealizowane odpowiednio: zakres i poprawność środków językowych – 59%, poprawność ortograficzna – 53%, poprawność interpunkcyjna – 64%.

⁵W cytowanych wypracowaniach maturalnych z poziomu podstawowego zachowano oryginalny zapis (stylistykę, składnię, ortografię i interpunkcję).

Тема 1.

Різні прояви любові. Проаналізуй проблему на основі вірша *Лебеді материнства* Василя Симоненка та вибраного твору української літератури.

Temat pierwszy, odwołujący się do lektury obowiązkowej umieszczonej na liście lektur zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi wymagał od zdającego trafnego odczytania różnych przejawów miłości w życiu człowieka, zawartych w wierszu *Лебеді материнства* Василя Симоненка. Zdający powinien zrozumieć sens załączonego utworu, dostrzec różne typy miłości, których może doświadczać człowiek, i napisać wypowiedź argumentacyjną. Maturzysta powinien także funkcjonalnie wykorzystać inny utwór z literatury ukraińskiej, który koreluje z problemem zawartym w temacie.

Jeśli chodzi o realizację kryterium *Kompetencje literackie i kulturowe* to większość zdających poradziła sobie z nim dobrze, chociaż część maturzystów popełniła tu pewne uchybienia. Zdający, którzy otrzymali 12 pkt z realizacji *KLiK*, w wypracowaniu funkcjonalnie wykorzystali utwór obowiązkowy i inny utwór z literatury ukraińskiej. Poprawnie odczytali sens tekstów, dokonali wnikliwej analizy trzech różnych przejawów miłości przedstawionych w utworze, czyli matki do syna, syna do matki (rodzica) i miłości do ojczyzny. Na podstawie analizowanych utworów i kontekstów skonkretyzowali znaczenie każdego z ww. typów w życiu człowieka, wykazali, jak dany aspekt miłości może determinować ludzkie decyzje, wpływać na los jednostki i ogółu. Zwrócili uwagę na fakt, że miłość jest uczuciem szczególnym i wszelkie jej przejawy stanowią wartość samą w sobie.

Poniżej przykład wypracowania, w którym realizacja *KLiK* została oceniona na maksymalną liczbę punktów.

Przykład 1.

У літературі, мистці, душе
часто розкривають любов у своїх
творах. Це душе вашнве, аби
люди не забували що таке
любов, та завжди про неї пам'ятали.
В творах автори описують любов
на різні способи. Може це бути
любов до батькивчини, матері,
людини, або праці. Кожен інакше
спостерігає це слово-любов. Я
вважаю, що автори використо-
вують різні прийоми любові, аби
нагадати, що любити можна
и і щось неживе, так і людину.
Треба пам'ятати, що вока є

в пошкшому знає,
 У вірши Василя Симоненка
 „Лебеді материнства“, автор
 зображує любов до батьківщини,
 сина, та матері. Герої
 представлений є шо матір, яка
 пицькує ~~со~~ сок свого сина, а
 мошиво такои, шрєсїває йому
 комєкову. Любов матери зображена
 турботою та бїлю, шрїє
 малесєкний сєк, який вєростє
 і вєрушїть в дєроу. Нагадує
 такои, шр мошика вєбрати
 вє на свїтї. Дїрїє Батьківщини
 та матери, розвиваєш тїш
 сашшї любов до рїдної шраїни
 та ~~шрїє~~ шрїє мошики. Нагадує,
 шр вєна завжди будє шго
 шїмшрвати і гєнати шхати,
 швїть шшр вїк будє гашєво.

А якщо, як внаслідок у герману наш,
то Батьківщина завжди буде при
ньому і йому допомагає. Любов
матері, є дуже важлива, аби
допомогти дитині радити собі
з життями, наш'єтати, що в
носо є гідна країна та гідна
матір, яка завжди буде при
ньому, та показати важливі
аспекти у житті, про які
треба ^{матері} наш'єтати.

Zdający, którzy dokonali argumentacji powierzchownej, skupili się na ogólnej charakterystyce miłości lub wybranego jej przejawu. Przyjęli stanowisko odpowiednie do problemu wskazanego w poleceniu, ale nie wnikali w jego istotę. Częściowo odczytali sens wiersza, co skutkowało także powierzchownym omówieniem problematyki drugiego, przywołanego utworu. W utworze obowiązkowym wskazywali miłość matki do syna, miłość do ojczyzny i w skrócie opisywali odpowiedni fragment utworu obowiązkowego. Wywodu nie popierali przykładami. Odwołując się do innego utworu z literatury ukraińskiej, skupiali się najczęściej na jednym z przejawów miłości, tekst wykorzystywali niefunkcjonalnie. W opisie fragmentów tekstu wspominali o miłości matczynej, rodziców do dziecka, jednak nie dokonywali analizy problemu, porządkowali na pobieżnych obserwacjach. Wyciągali częściowe wnioski związane z utworami. Nie przywoływali kontekstów.

Poniżej przykład wypracowania, w którym realizacja *KLiK* została oceniona na 6 punktów.
Przykład 2.

Уя любов може бути
 різна і до кожного інша,
 але материнська любов є
 сильніша від всіх інших.
 У вірші "Лебеді материнства"
 Василя Симоненка маємо
 показати рожеві лебеді які
 символізують материнську любов.
~~Мати~~ Батько матір яка
 гбає, опікується своїм сином.
 Видно що вона його кохає.
 Матір каже до сина що
 навіть як він вийде з
 рідної хати то вона буде
 завтра ним опікуватися і
 щоб він не забув про
 свого батьківщину. Вони
 повернуться як буде хотів
 до свого рідного дому.
 Материнську любов можемо
 також побачити у Святому
~~Маті~~ Писмі. Марія яка

Це є для неї дуже страшне
 та боляче. Її см іде
 на смерть а вона є
 безшлюбна і не є в силі
 цього затримати. Матір мусть
 бути шлюбна і акцентувати
 це що родлять її діти, навіть
 як як є не по нашій думці.
 Любов не завжди є
 така яку ба хотілося, часом
 буває по іншому. Любов
 може провадити до трагедії.
 У творі „Катерина” Тараса
 Шевченка маємо показати
 головну героїню яка має
 не шлюбне дитя із москалем.
 Др Геретт це що була у
 ньому закохана, покинула
 її батьки та викинули
 із села бо вона має

... меншудме дитя . Таке любов
 ... попроводило до трагедії самоубства
 Катерини . У Святому Писмі
 маємо ~~бу~~ приклад двох
 братів Каїн і Адел між
 ними не було ось такої
 любові але були вони
 братами . Каїн постановив вбити
 Адела тому що він
 запропонував ліпшу ~~як~~ пожертву
 для Бога . Треба вважати
 на те що родимо і думати
 щоб не допровадити до трагедії .

Тема 2.

Сімейні відносини у творах української літератури. Розглянь питання, звертаючись до твору Івана Нечуя-Левицького *Кайдашева сім'я* і вибраного твору української літератури.

Temat drugi, odwołujący się do lektury obowiązkowej umieszczonej na liście lektur zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi, wymagał od zdającego analizy skomplikowanych stosunków rodzinnych na podstawie utworu *Кайдашева сім'я* Івана Нечуя-Левицького. Zdający powinien wykorzystać znajomość tekstu obowiązkowego, czyli zinterpretować relację między bohaterami – Omelką Kajdaszem, jego żoną Marusią, synami – Karpem i Ławrinem oraz synowymi – Motrią i Melaszka, z uwzględnieniem ich charakterów, które generują kłótnie i konflikty. W rozwinięciu powinien odwołać się do konkretnych wydarzeń, wątków, które wpływały na specyfikę stosunków rodzinnych panujących w rodzinie Kajdaszów. Dalszą argumentację zdający powinien przeprowadzić na podstawie innego utworu z literatury ukraińskiej, w którym również przedstawione są stosunki rodzinne.

Zdający, którzy otrzymali 12 pkt z realizacji *KLiK*, w wypracowaniu funkcjonalnie wykorzystali utwór obowiązkowy oraz właściwie dobrany utwór literacki z literatury ukraińskiej. Jako główny czynnik determinujący rodzinne relacje wskazywali konflikt pokoleń oraz uwarunkowania charakteru bohaterów. Dokonali wnikliwej, pogłębionej analizy charakterów głównych bohaterów, w szczególności Marusi Kajdaszychy, która w dużej mierze kształtowała relacje rodzinne u Kajdaszów. Swoje rozważania poparli odpowiednimi przykładami, kontekstem historycznym i opatrzyli trafnymi wnioskami i refleksjami. W przywołanym utworze wskazali analogiczny problem konfliktu pokoleń w stosunkach rodzinnych, który niejednokrotnie jest źródłem bardzo poważnych problemów w rodzinie.

Poniżej przykład wypracowania, w którym realizacja *KLiK* została oceniona na maksymalną liczbę punktów.

Przykład 3.

В своєму творі автор описує життя сім'ї Омелюка Кайдаша. Нечуй-Левинський представляє звичайну українську сім'ю в добу війни знесенья кріпацтва. Саме в цьому аспекті найкраще показаний конфлікт почався через різні погляди на життя.

Автор описує напружені відносини Кайдашихи і невісток та контрастною до них відносинами між синами Кайдашів з їхніми друзинами.

Найголовнішою причиною конфліктів є те, що Кайдашиха виховала і більшу частину життя провела кріпаком. Через це в ній трішки застаріле бачення світу та розуміння щастя. Матр'я як представник нового покоління не ~~в~~ погоджується з Кайдашихою і стійко обирає свою думку, що і стає причиною постійних конфліктів.

Також у творі представлені відносини і між самими дітьми, І які

мають чим відрізняються від відносин з Батюками. Між синами Карпа і Лавріна теж з'являється дещо багатого канфліктів. В цьому випадку причиною стає Батюківський спадок та неспроможність його нормально поділити між собою.

На прикладі "Кайдашевої сім'ї" ми бачимо, ~~що~~ зображення складних і напружених відносин в сім'ї, а також можна зауважити великий вплив канфлікту поглядів на це.

Твором, який розкриває схему проблеми є "Календія пристрастей..." Матанки Стяданко.

Тут ми бачимо схему проблеми у відносинах в сім'ї, а саме канфлікт поколінь.

Сім'я Олеси затримується порядно-

го Тамизного ховання, та в Ассі з
самого дитинства Ізми і мій погляд
на життя. Воно часто непогоджува-
лася з рішеннями батьків і знаходила
різні способи обдурити інші заборони.
Вже в Сільві дарували віде Ассі
приголомшеним сестрі звісткою про те, що
вона залишає навчання і вийшла
за кордон. Сільва ніяк не могла
змиритися і прийняти цей факт.
Але в інші часи таме Ізми
непритомним.

Zdający, którzy dokonali argumentacji powierzchownej, skupili się na streszczeniu fragmentów utworu, które ilustrują kłótnie i konflikty w rodzinie Omelka Kajdasza. Zajęli stanowisko zgodne z problemem wskazanym w poleceniu, jednak nie dokonali dogłębnych rozważań i poprzestali na pobieżnych obserwacjach. Przedstawiali charakterystykę bohaterów, ale nie wykonali jej analizy, która wykazałaby specyfikę stosunków rodzinnych, czyli tego, co jest przyczyną ciągłych kłótni, z czego rodzą się konflikty. W przywołanych utworach poprzestali na uogólnieniach, pobieżnych opisach danej rodziny bez konkretnych przykładów. Wyciągali częściowe wnioski lub pomijali je zupełnie.

Komentarz do oceny języka

Zdający, którzy otrzymali wysoką ocenę realizacji KLiK w większości bardzo dobrze opanowali szeroki zakres i znajomość środków językowych. Używali oni różnych rodzajów zdań, wykorzystywali bogatą, zróżnicowaną leksykę, co umożliwiło dogłębną realizację tematu w sposób swobodny i szczegółowy. Nie popełniali błędów stylistycznych. Zdarzały się błędy językowe i interpunkcyjne oraz sporadyczne błędy ortograficzne.

Zdający, którzy zrealizowali *KLiK* na poziomach niższych ograniczali się do zadowalającego zakresu środków językowych, który umożliwił realizację tematu w sposób powierzchowny. Używali oni w większości prostej składni. Największy problem stanowiły błędy językowe, wynikające z zastosowania błędnych form deklinacji, koniugacji oraz używania kalek językowych z języka polskiego i rosyjskiego. Zdający popełnili wiele błędów językowych, stylistycznych, ortograficznych i interpunkcyjnych.

Poziom rozszerzony

Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych wypracowaniem na poziomie rozszerzonym⁶

Zamieszczone w arkuszu tematy wypracowań sprawdzały umiejętność tworzenia dłuższej wypowiedzi w języku ojczystym (minimum 350 słów), umiejętność czytania tekstów literackich i nieliterackich, ich analizę i syntezę w kontekście historyczno- lub teoretycznoliterackim oraz kulturowym. Sprawdzały także znajomość lektur oraz kontekstów i funkcjonalne ich wykorzystanie w toku tworzenia wypowiedzi argumentacyjnej.

Temat pierwszy to analiza porównawcza wierszy: *Як добре те, що смерті не боюсь я Василя Стуса* i *Перо Івана Драча* ze wskazanym problemem, dotyczącym przestrzegania zasad moralnych, jako najlepszego sposobu przeciwstawiania się złu. W celu przedstawienia wieloaspektowej argumentacji zdający powinien zrozumieć sens utworów, funkcjonalnie wykorzystać konteksty (w tym historyczny i biograficzny) konieczne do poprawnej ich interpretacji oraz dokonać funkcjonalnej analizy środków stylistycznych generujących sensy obu wierszy.

Temat drugi, to wypowiedź argumentacyjna dotycząca pojęcia *domu* w kształtowaniu tożsamości człowieka w odwołaniu do tekstu *Архетипні мотиви дому і бездомів'я (...)* Світлани Кочерги oraz dwóch wybranych utworów z literatury ukraińskiej. Zdający powinien zrozumieć załączony tekst. W uzasadnieniu powinien przedstawić bogatą argumentację, wykorzystując treść załączonego tekstu oraz utworów z literatury ukraińskiej, w których jest analogiczny problem, związany z motywem domu.

Jeśli chodzi o realizację kryterium pierwszego, czyli *Spełnienie formalnych warunków polecenia*, to zostało ono zrealizowane na poziomie 96%.

Natomiast poziom wykonania w kryterium drugim, czyli *Kompetencje literackie i kulturowe (w tym poziom argumentacji i poprawność rzeczowa)*, wyniósł 67%. Kryterium *Kompozycja wypowiedzi* zostało wykonane odpowiednio na poziomach: struktura – 84%, spójność – 96%, styl – 96%.

Poziom wykonania w kryterium *Język wypowiedzi* wyniosło następująco: zakres i poprawność środków językowych – 72%, poprawność ortograficzna – 70%, poprawność interpunkcyjna – 58%.

Temat pierwszy, odwołujący się do wierszy *Як добре те, що смерті не боюсь я Василя Стуса* i wiersza *Перо Івана Драча*, wymagał od zdającego zajęcia stanowiska wobec

⁶W cytowanych wypracowaniach maturalnych z poziomu podstawowego zachowano oryginalny zapis (stylistykę, składnię, ortografię i interpunkcję).

problemu dotyczącego przestrzegania zasad moralnych jako najlepszego sposobu przeciwstawiania się złu i na podstawie interpretacji porównawczej wierszy uzasadnienie swojego stanowiska. Zdający, którzy otrzymali maksymalną liczbę punktów w kryterium *KLik*, dokonali analizy utworów, wykazali, że W. Stus należał do pokolenia twórców lat 60., był dysydem świadomym konsekwencji swojego postępowania i nigdy się nie poddał reżimowi. Wiedział, że za swoją bezkompromisową postawę zapłaci życiem, ale wierzył, że jego idee przetrwają w poezji i powrócą do narodu. W wierszu *Перо Ивана Драча* zdający wskazali, jaką rolę mają spełniać poeta i jego twórczość w społeczeństwie w dobie totalitaryzmu. Podkreślali, że rolą poety jest pisanie prawdy, piętnowanie wszelkiego typu manipulacji, jakie stosuje totalitarna władza.

Poniżej przykład wypracowania, w którym realizacja kryterium *KLik* została oceniona na maksymalną liczbę punktów.

Przykład 1.

У нашому світі є зло. Зло може бути уперсонифіковане, як і ні. Отже люди часом люди можуть подолати зло, яке їх оточує? Хтось може сказати, що найкращий спосіб – активно протистояти і зіткненню зі злом. Але чи це завжди так? Я вважаю, що в першу чергу, людина повинна розширюватися певної ідеї, щоб подолати всі труднощі та незгоди.

Трихларом надлюдського героїзму є життя і творчість Василя Стуса. Це людина і ресурс, який доказав

своїм патріотизмом, що моральні принципи – це основа для покоління.

У вірші „Я роблю те, що смерті не боюся“, поет наголошує на тому, що саме його відраність української порозові і незламний дух – моральні принципи мають його при житті.

Терми рідше вже показують, наскільки міцне – я сильне і незламне. Терми у вірші не коркає на свою долю і не

питань. Тому що мови і мораль завжди домінують над злом. Якщо ми звернемо у інші твори Стуса, побачимо аналогічні ідеї і роздуми. Наприклад у вірші: „Шерш, шерш, шерше тебе широче? Хлоп пише, що морину ніхто не спале окрім вогнових якостей і символістичності: „Ніхто тебе з керони не вяртае, ніхто не з'ї'є з вогнової тороки.

Вірши Стуса - це кохання. Кохання до України і народу. А це незламність: „Хай шире до раю перла ти полоку - це праїди і вистолеть з'ї'є”

Якщо не ми розуміємо вірши Юана Драга „Теро” можемо проаналізувати порівню зметність. „Я” вірши обрамо шире поети „зліт якою поезія і мораль є найповнішими ^{нашми} ^{вими} ^{якостями}.

Теро може символізувати як поезію, так і душу. Душу яка попри все залишилась

етвоя вірною своїм принципом. Яван
 Драг наголошує, що коли навколо
 неспокій, страх чи біль – треба вставати
 і в моралі. Саме слово, а отже перо,
 з якою пише мораль і поезія, зростає
 предметом у боротьбі зі злом.

Уважамо, чи нас оточує хаос,
 свавільє (наприклад кабіл [капар] і
 чар) чи гармонія і світлий день – мислення
 людина, це те, що супроводжує мораль
 до кінця її існування. "Чорна дора"
 це життя, яке не завжди може
 бути щасливим і безтурботним.

З цього видно, що Драг і Стус
 розрізняються етні і націоналі, ма
 відноситься до моральності. Стус розуміє,
 що смерть чи зло не є символом за
 характер і волю людини. Такої самої
 думки й Драг. У своїй вірші автор
 не порівнює за допомогою контрасту

ролю і те, яку роль в житті кожного
з нас „перо-поетів” може відігравати.

Temat drugi, odwołujący się do tekstu nieliterackiego *Архетипні мотиви дому і бездомів'я* (...) Світлани Кочерги wymagał od zdającego zajęcia stanowiska wobec problemu, dotyczącego roli szeroko pojętego znaczenia domu w kształtowaniu tożsamości człowieka, uargumentowania go na podstawie funkcjonalnego wykorzystania wskazanego tekstu oraz wybranych tekstów z literatury ukraińskiej. Zdający, którzy otrzymali maksymalną liczbę punktów w kryterium *KLiK*, zwrócili uwagę na wieloznaczność pojęcia domu, na sposób w jaki wpływa on na kształtowanie tożsamości człowieka. Swoje rozważania poparli argumentami z funkcjonalnie wykorzystanych utworów z literatury ukraińskiej.

Poniżej przykład wypracowania, w którym realizacja *KLiK* została oceniona na maksymalną liczbę punktów.

Przykład 2.

Світлана Кочера, у наведе-
ному тексті, „Архетипні мотиви
„дому і бездомів'я” розглядає
різні інтерпретації дому. Авторка
стверджує, що дом, це культурне
поняття, що означає просторові
кордони буття людини в світі, які
відділяють її від хаосу і є
створюють відчуття безпеки.
Жаргазуючи це поняття, авторка
окреслює дом, як відображення
внутрішнього світу. Культурно-
світоглядна концепція дому містить
такот символ народу, національну
спадщину, ба де ж, як не в рідному
домі людина вчиться мови,
традицій та культури, що є
запоручкою для зформування
національної ідентичності. Роль
дому, у цьому процесі, є дуже
важливою. ~~А жабма~~ ~~А жабма~~ ~~А жабма~~
же можна встановити свої
ідентичність без окреслення

.....Символічна структура драми.....
 та його мотив часто зустрічається
 в різноманітних творах української
 літератури. Одним з них є твір
 "Марія" Уласа Самчука, що на
 прикладі історії головної героїні -
 Марії - та її сім'ї, показує
 долю цілого українського народу
 та його буття на фоні трагічних
 історичних подій XIX та XX
 століть. Дім є фоном для всіх
 подій у творі. Марія як в дитинстві
 втрачає його, залишаючись сиротою
 Коньоття. Дриму символічно дитить
 на епізоди її життя - спочатку
 вона переїжджає до одного селянина,
 потім до другого, ^{дальше} ~~на~~ ~~в~~ ~~її~~
 дім згорає ~~в~~ в день
 Великодня, що в народі вважається
 поганим знаком. Він дійсно справджує

- ть.е., шмех Марії печальний, а.....
... дому її радни – трагічна. Дім в.....
... творі „Марія” є місцем життя.....
... і смерті, місцем, яке вживамо.....
... на процес виховання її дітей, що.....
... пошми призводило до певних.....
... консенсусів. Дім був також.....
... приземною конфлікту батьків з.....
... найстаршим сином. Концепція.....
... дому сформувало ідентичність.....
... радни Марії та їхньої діли.....
... Дім та особистий життя в кожній.....
... простір гарантує елементу можливості.....
... існування прокормити свою.....
... сім'ю.....
... Дім символ дому як національного.....
... середовища присутній в.....
... літературі націоналістичного характеру.....
... Проте, що якщо дім не є носем.....
... культурної спадщини та не.....

формирует национальную... идентичность?
 .Примером... такой... ситуации...
 можна... віднайти... в... романі... Серія
 .Жаждана... „Інтернат”... його головний
 герой... – Павло... , вчитель... ма...
 ... вчитель... Донбасу... , свідок... подій...
 .2014 року... на його очах... мирний
 .світ, до якого він... привик, закінчується...
 .серою... доводиться... вибирати... , на...
 .школу... він... бої... і... відповісти...
 .собі... на питання... „Що є?”... Оскільки
 .дім... не... був... для... носієм...
 .цінностей... і... основою... до...
 .самоідентифікації... , герой...
 .проходить... цей... шлях... сам...

Zdający, którzy uzyskali niższą liczbę punktów z realizacji KLiK w temacie pierwszym, poprawnie sformułowali tezę wiodącą rozważań. Wyjaśnili sens obu utworów, zwrócili uwagę na kontekst historyczny – pokolenie twórców lat 60-tych, ale ograniczyli się do bardziej opisu wierszy i pobieżnego ich porównania lub nie porównali ich w ogóle.

Zdający, którzy w temacie drugim uzyskali niższą liczbę punktów z realizacji KLiK, do pojęcia domu odnieśli się w węższym tego słowa znaczeniu. Zajęli stanowisko adekwatne do problemu i dokonali szerokiej argumentacji, ale do jednego aspektu – traktując dom jako miejsce najbliższego otoczenia, związane z rodziną i wychowaniem. Analogiczny motyw wskazywali w przywołanych utworach z literatury ukraińskiej lub tylko w jednym przywołanym utworze.

Komentarz do oceny języka

Zdający w większości bardzo dobrze opanowali zakres środków językowych, w tym zróżnicowaną składnię i leksykę, co umożliwiło pełną i swobodną realizację wypowiedzi argumentacyjnej. Zdarzały się błędy językowe, będące rezultatem używania kalek językowych z języka polskiego i rosyjskiego oraz błędy ortograficzne. Największy problem zdających stanowi jednak poprawna interpunkcja.

Język litewski. Poziom podstawowy

Opis arkusza egzaminu maturalnego

W roku szkolnym 2022/2023 egzamin maturalny z języka litewskiego został przeprowadzony na podstawie wymagań egzaminacyjnych określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r.¹

Arkusz egzaminacyjny z języka litewskiego na poziomie podstawowym składał się z zadań sprawdzających umiejętności wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach, testu z lektur i kontekstów oraz z zadania polegającego na napisaniu wypracowania. Do tekstu „*Tiek tekstas, tiek fotografija reikalauja išsikadravimo*“, którego autorami są Remigijus Venckus i Dainius Dirgėla, odnosiły się 4 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 3 zadania zamknięte; test ze znajomości lektur i kontekstów zawierał 4 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 4 zadania zamknięte. Wypracowanie należało napisać na jeden z dwóch tematów do wyboru. Temat 1.: *Kaip literatūroje vaizduojamas praeities ir dabarties santykis? Svarstykite remdamiesi Maironio eilėraščiu Mano gimtinė ir kitu pasirinktu lietuvių literatūros tekstu*. Temat 2.: *Moteris – šeimos židinio sergėtoja. Svarstykite remdamiesi levos Simonaitytės romanu Vilius Karalius ir kitu pasirinktu lietuvių literatūros kūrinio*. Wypracowanie powinno liczyć minimum 250 słów.

Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności ujęte w czterech obszarach wymagań ogólnych:

- V. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego.
- VI. Kształcenie językowe.
- VII. Kształcenie literackie i kulturowe.
- VIII. Tworzenie wypowiedzi.

Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 50 punktów (10 punktów za rozwiązanie testu językowego, 10 punktów za rozwiązanie testu ze znajomości lektur i kontekstów oraz 30 punktów za wypracowanie).

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (Dz.U. poz. 1246).

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających (Formuła 2023)		21
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	1
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół publicznych	21
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	11
	mężczyźni	11
	bez dysleksji rozwojowej	21
	z dysleksją rozwojową	1
	o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy ² (obywatele Ukrainy)	0

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niesłyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	z zaburzeniem widzenia barw	0
	Ogółem	0

² Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2023 r. poz. 103, z późn. zm.).

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu	16 maja 2023	
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego	210 minut	
Liczba szkół	1	
Liczba zespołów egzaminatorów	1	
Liczba egzaminatorów	2	
Liczba obserwatorów ³ (§ 8 ust. 1)	0	
Liczba unieważnień ⁴	w przypadku:	
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)
Liczba wglądów ⁴ (art. 44zzz)	0	

Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Ogółem Formuła 2023	22	48	98	75	76	73	12

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie egzaminu maturalnego (Dz.U. poz. 1644, z późn. zm.) – podano łącznie dla Formuły 2023 i Formuły 2015.

⁴ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2022 r. poz. 2230).

Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

Wymagania egzaminacyjne 2023			
Nr zad.	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe Zdający:	Poziom wykonania zadania (%)
1.	II. Kształcenie językowe.	6) formułuje wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście.	57
2.	II. Kształcenie językowe.	4) odczytuje sens tekstów [...] publicystycznych, [...] uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	91
3.	II. Kształcenie językowe.	4) odczytuje sens tekstów [...] publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	84
4.	II. Kształcenie językowe.	1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego [...].	82
5.	II. Kształcenie językowe.	6) formułuje wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście.	77
6.	II. Kształcenie językowe.	6) formułuje wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście.	91
7.	II. Kształcenie językowe.	4) odczytuje sens tekstów [...] publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	73
8.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	4) wskazuje zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego [...].	95
9.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	6) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania [...] świata przedstawionego ([...] sytuacja liryczna).	64
10.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	7) rozpoznaje podstawowe motywy.	50
11.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	4) wskazuje zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego [...].	91
12.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	6) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania [...] świata przedstawionego ([...] sytuacja liryczna).	50
13.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	7) rozpoznaje podstawowe motywy.	41
14.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	7) rozpoznaje podstawowe motywy.	32

15.	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	1) zna podstawy periodyzacji literatury mniejszości narodowej [...]; 2) zna prądy literackie i artystyczne w epokach literackich, określa ich cechy.	30
-----	--	---	----

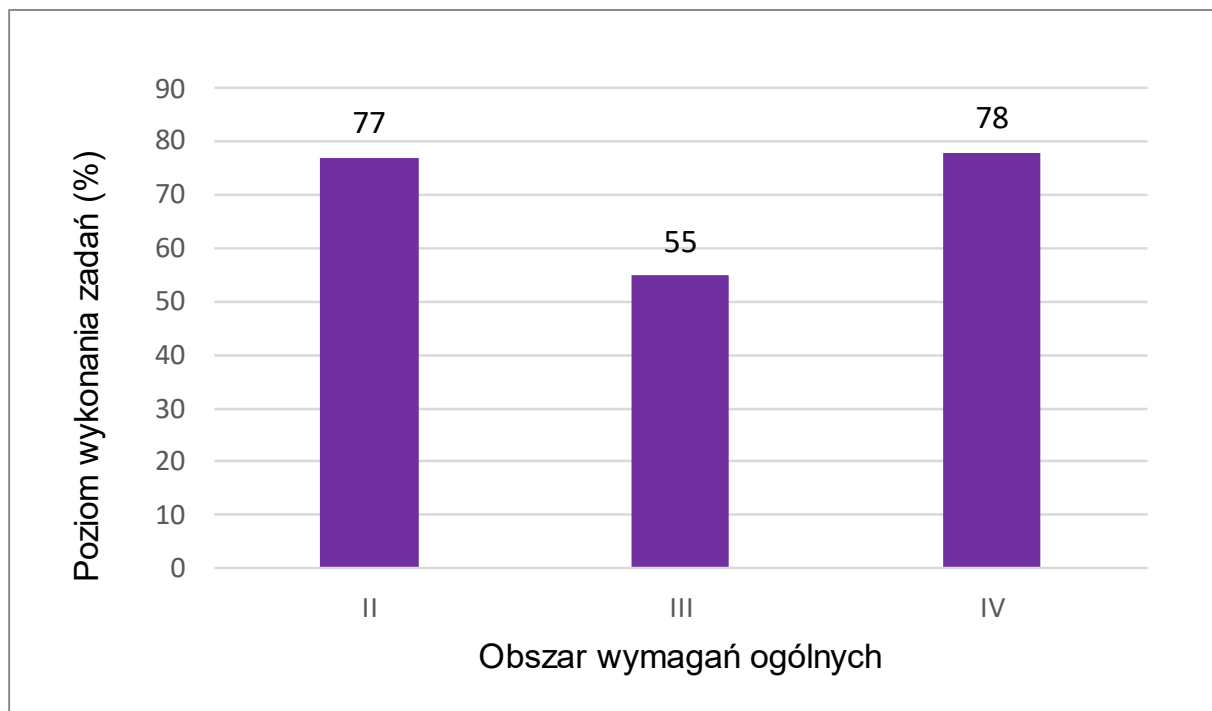
Część 3. Wypracowanie (Zadanie 16.)			
Wymagania egzaminacyjne 2023			
Kryterium	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe	Poziom wykonania zadania (%)
Spełnienie formalnych warunków polecenia	I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego. III. Kształcenie literackie i kulturowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego. Zdający: 2) rozumie tematy, motywy, toposy charakterystyczne dla literatury narodowej; 3) rozumie związki poznanych utworów z życiem narodu i różnych grup wspólnotowych. 1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 1) zna podstawy periodyzacji literatury mniejszości narodowej. 2. [...] Pisanie. Zdający: 4) tworzy [...] samodzielną wypowiedź argumentacyjną.	100
Kompetencje literackie i kulturowe (w tym poziom argumentacji i poprawność rzeczowa)	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 1) zna podstawy periodyzacji literatury mniejszości narodowej; 2) zna prądy literackie i artystyczne w epokach literackich, określa ich cechy; 3) rozpoznaje gatunki literackie [...]; 4) wskazuje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu [...] kompozycji, [...]) i określa ich funkcje; 6) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego (narracja, fabuła, sytuacja liryczna, akcja) oraz różne sposoby pokazywania świata przedstawionego: realizm, fantastyka, groteska; 7) rozpoznaje podstawowe motywy [...] oraz ich funkcje w utworze; 8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa kluczowe, motto); 9) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy, filozoficzny, biograficzny; 10) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe [...]; 3) dostrzega i potrafi komentować estetyczne wartości utworu literackiego (poziom rozszerzony); 4) przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich (poziom rozszerzony).	77

	IV. Tworzenie wypowiedzi.	2. Pisanie. Zdający: 2) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, [...]) interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 7) uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.	
Struktura wypowiedzi	IV. Tworzenie wypowiedzi.	2. Pisanie. Zdający: 1) hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; 2) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, [...]) interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 7) uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.	97
Spójność wypowiedzi	IV. Tworzenie wypowiedzi.	2. Pisanie. Zdający: 1) hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; 2) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, [...]) interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).	100
Styl wypowiedzi	II. Kształcenie językowe.	3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający: 4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; 8) stosuje zasady etyki i etykiety językowej [...]. 5. Orografia i interpunkcja. 2) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych.	100

Zakres i poprawność środków językowych	II. Kształcenie językowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający: 4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; 8) stosuje zasady etyki i etykiety językowej [...]. 5. Orografia i interpunkcja. 2) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych.	67
Poprawność ortograficzna	II. Kształcenie językowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	5. Orografia i interpunkcja. 1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym; 2) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych.	59
Poprawność interpunkcyjna			64

WYKRES 1.

POZIOM WYKONANIA ZADAŃ W OBSZARZE WYMAGAŃ OGÓLNYCH

Język litewski. Poziom rozszerzony

Opis arkusza egzaminu maturalnego

W roku szkolnym 2022/2023 egzamin maturalny z języka litewskiego został przeprowadzony na podstawie wymagań egzaminacyjnych określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r.¹

Egzamin z języka litewskiego na poziomie rozszerzonym polegał na napisaniu wypracowania na jeden z dwóch danych do wyboru tematów.

Temat 1.: *Tėvynės meilė ir ilgesys. Svarstykite interpretuodami ir lygindami pateiktus Salomėjos Nėries ir Bernardo Brazdžionio eilėraščius.*

Temat 2.: *Kūrėjas ir emigracija. Svarstykite remdamiesi pateikta Dalios Kuizinienės straipsnio ištrauka ir kitais pasirinktais lietuvių literatūros tekstais.*

Wypracowanie powinno zawierać minimum 350 słów.

Zadanie w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzało wiadomości oraz umiejętności ujęte w czterech obszarach wymagań ogólnych:

- I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego.
- II. Kształcenie językowe.
- III. Kształcenie literackie i kulturowe.
- IV. Tworzenie wypowiedzi.

Za napisanie wypracowania zdający mógł otrzymać 35 punktów.

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających (Formuła 2023)		18
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	ze szkół na wsi	17
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	1
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół publicznych	18
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	12
	mężczyźni	6
	bez dysleksji rozwojowej	17
	z dysleksją rozwojową	1
	o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy ² (obywatele Ukrainy)	0

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (Dz.U. poz. 1246).

² Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2023 r. poz. 103, z późn. zm.).

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	nieśłyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	z zaburzeniem widzenia barw	0
Ogółem	0	

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu	17 maja 2023		
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego	210 minut		
Liczba szkół	2		
Liczba zespołów egzaminatorów	1		
Liczba egzaminatorów	2		
Liczba obserwatorów ³ (§ 8 ust. 1)	0		
Liczba unieważnień ⁴	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ⁴ (art. 44zzz)		0	

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie egzaminu maturalnego (Dz.U. poz. 1644, z późn. zm.) – podano łącznie dla Formuły 2023 i Formuły 2015.

⁴ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2022 r. poz. 2230).

Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)	Odsetek sukcesów** (%)
ogółem	18	57	100	79	83	76	12	100

* Dane dotyczą tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

** Dane dotyczą tegorocznych absolwentów, którzy przystąpili do wszystkich egzaminów obowiązkowych.

Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

POZIOM SPEŁNIENIA WYMAGAŃ W ZAKRESIE TWORZENIA WYPRACOWANIA NA POZIOMIE ROZSZERZONYM (INTERPRETACJI PORÓWNAWCZEJ ORAZ WYPOWIEDZI ARGUMENTACYJNEJ UJĘTYCH ŁĄCZNIE)

Wypracowanie			
Wymagania egzaminacyjne 2023			
Kryterium	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe	Poziom wykonania zadania (%)
Spełnienie formalnych warunków polecenia	I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego. III. Kształcenie literackie i kulturowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego. Zdający: 2) rozumie tematy, motywy, toposy charakterystyczne dla literatury narodowej; 3) rozumie związki poznanych utworów z życiem narodu i różnych grup wspólnotowych. 1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 1) zna podstawy periodyzacji literatury mniejszości narodowej. 2. [...] Pisanie. Zdający: 4) tworzy [...] samodzielną wypowiedź argumentacyjną.	100

Kompetencje literackie i kulturowe (w tym poziom argumentacji i poprawność rzeczowa)	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	<p>1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:</p> <p>1) zna podstawy periodyzacji literatury mniejszości narodowej;</p> <p>2) zna prądy literackie i artystyczne w epokach literackich, określa ich cechy;</p> <p>3) rozpoznaje gatunki literackie [...];</p> <p>4) wskazuje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu [...] kompozycji, [...]) i określa ich funkcje;</p> <p>6) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego (narracja, fabuła, sytuacja liryczna, akcja) oraz różne sposoby pokazywania świata przedstawionego: realizm, fantastyka, groteska;</p> <p>7) rozpoznaje podstawowe motywy [...] oraz ich funkcje w utworze;</p> <p>8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa kluczowe, motto);</p> <p>9) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy, filozoficzny, biograficzny;</p> <p>10) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe [...];</p> <p>3) dostrzega i potrafi komentować estetyczne wartości utworu literackiego (poziom rozszerzony);</p> <p>4) przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich (poziom rozszerzony).</p>	78
	IV. Tworzenie wypowiedzi.	<p>2. Pisanie. Zdający:</p> <p>2) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, [...]) interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;</p> <p>3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);</p> <p>7) uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.</p>	
Struktura wypowiedzi	IV. Tworzenie wypowiedzi.	<p>2. Pisanie. Zdający:</p> <p>1) hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie;</p> <p>2) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, [...]) interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;</p> <p>3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);</p> <p>7) uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.</p>	100

Spójność wypowiedzi	IV. Tworzenie wypowiedzi.	2. Pisanie. Zdający: 1) hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; 2) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, [...]) interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).	100
Styl wypowiedzi	II. Kształcenie językowe.	3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający: 4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; 8) stosuje zasady etyki i etykiety językowej [...]. 5. Orografia i interpunkcja. 2) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych.	100
Zakres i poprawność środków językowych	II. Kształcenie językowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający: 4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; 8) stosuje zasady etyki i etykiety językowej [...]. 5. Orografia i interpunkcja. 2) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych.	56
Poprawność ortograficzna	II. Kształcenie językowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	5. Orografia i interpunkcja. 1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym; 2) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych.	28
Poprawność interpunkcyjna	II. Kształcenie językowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	5. Orografia i interpunkcja. 1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym; 2) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych.	75

Komentarz

Analiza jakościowa zadań

Poziom podstawowy

Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w Teście językowym

W tegorocznym arkuszu egzaminacyjnym w teście językowym znalazło się 7 zadań. Sprawdzały one stopień rozumienia przez zdających tekstu publicystycznego, umiejętność jego analizy i odczytywania na poziomie znaczeń, struktury i komunikacji. Miały one zróżnicowaną formę.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najłabiej

W tegorocznej edycji egzaminu w teście językowym nie było zadań bardzo trudnych.

Najtrudniejszym zadaniem było zadanie 1., otwarte (poziom wykonania – 57%), polegające na napisaniu, co skłoniło autora tekstu do tworzenia haiku. Aby poprawnie rozwiązać zadanie, zdający musieli wyszukać potrzebne informacje w tekście oraz przeprowadzić wnioskowanie.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najlepiej

Ponad połowa zdających dobrze rozwiązała zadanie 7., zamknięte (poziom wykonania – 73%), w którym do trzech akapitów należało dopasować tytuły. Zadanie wymagało wnikliwej analizy treści akapitów oraz wnioskowania. Błędne odpowiedzi dotyczyły proporcjonalnie wszystkich podanych tytułów.

Dla większości zdających łatwym było zadanie 5., otwarte (poziom wykonania – 77%), w którym należało podać po jednym antonimie do dwóch wyrazów *atsirasti* oraz *išplėsti*. Aby poprawnie rozwiązać zadanie, zdający musieli wykazać się rozumieniem sensu całego tekstu oraz znajomością zasobów leksykalnych języka litewskiego.

W zadaniu 4., otwartym (poziom wykonania – 82%), należało wyjaśnić dwa pojęcia, kluczowe dla zrozumienia tekstu: *haiku* i *autoportretas*.

Zadanie 3., zamknięte (poziom wykonania – 84%), sprawdzało rozumienie tekstu, jego znaczeń jawnych i ukrytych. Błędne odpowiedzi dotyczyły proporcjonalnie wszystkich zawartych w tabeli stwierdzeń.

W tegorocznej edycji egzaminu w teście językowym dwa zadania okazały się dla zdających bardzo łatwe (poziom wykonania – 91%): zadanie 2. i 6.

W zadaniu 2. zadający mieli wyjaśnić własnymi słowami sens stwierdzenia zawartego w 4. akapicie: *bandau kasdienybėje įžvelgti kasdievybę*. Zadanie wymagało wnikliwej analizy treści akapitu oraz wnioskowania.

Zadanie 6., zamknięte, sprawdzało rozumienie jednego z zagadnień poruszanych w tekście, a mianowicie, jakie znaczenie dla Dainiusa Dirgėlasy ma fotografia.

Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w Teście ze znajomości lektur i kontekstów

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najslabiej

Zadania zawarte w drugiej części arkusza sprawdzały umiejętności dotyczące kształcenia literackiego i kulturowego.

Trzy zadania okazały się dla zdających trudne.

Najtrudniejszym zadaniem w teście okazało się zadanie 15, zamknięte (poziom wykonania – 30%), w którym należało potwierdzić – zaznaczając w tabeli TAK lub NIE – że dzieło Antanasa Vienuolisa posiada cechy dzieła romantycznego.

Część zdających miała również trudność z poprawnym rozwiązaniem zadania 14., zamkniętego (poziom wykonania – 32%), w którym należało podać autora i tytuł fragmentu tekstu zamieszczonego w zadaniu.

Mniej niż połowa zdających poprawnie rozwiązała zadanie 13., otwarte (poziom wykonania – 41%), sprawdzające znajomość lektury Vaižgantas *Dėdės ir dėdienės*. Zadający mieli wyjaśnić dwa pojęcia – kluczowe dla treści utworu – *dėdės* i *dėdienės*.

Umiarkowanie trudne dla zdających okazały się zadania: 9., 10. i 12.

Połowa zdających miała trudności z udzieleniem poprawnej odpowiedzi w zadaniach 10. i 12. – poziom wykonania 50%.

W zadaniu 10., otwartym, dotyczącym lektury Žemaitės *Petras Kūrmelis*, należało określić funkcję przyrody w utworze. Błędne odpowiedzi polegały na streszczaniu utworu lub opisywaniu przyrody bez określenia jej funkcji.

Zadanie 12., otwarte, wymagało od zdającego analizy zamieszczonego wiersza oraz odpowiedzi dotyczącej stosunku podmiotu lirycznego do przeszłości kraju. Należało przeczytać i zrozumieć wiersz, a następnie napisać krótką wypowiedź dotyczącą ww. zagadnienia. Sformułowanie krótkiej, poprawnej odpowiedzi wyłącznie na jeden wybrany temat w związku z utworem, czyli sprawna analiza i synteza, sprawiły zdającym problem.

Umiarkowanie trudne okazało się również zadanie 9., zamknięte (poziom wykonania – 64%), dotyczące poematu A. Baranuskasa *Anykščiai*. Zdający mieli wybrać – zaznaczając w tabeli

TAK lub NIE – stwierdzenia zgodne z treścią utworu. Błędne odpowiedzi dotyczyły proporcjonalnie wszystkich zawartych w tabeli zdań.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najlepiej

Dwa zadania okazały się dla zdających bardzo łatwe: zadanie 11. oraz zadanie 8.

Większość zdających poprawnie wykonała również zadanie 11., zamknięte (poziom wykonania – 91%), zaznaczając personifikację jako środek stylistyczny stanowiący oś kompozycyjną wiersza Vincasa Kudirki *Varpas*.

Najłatwiejszym zadaniem w teście było zadanie 8., zamknięte (poziom wykonania 95%), w którym należało określić gatunek, do jakiego należy utwór Martynasa Mažvydasa *Katekizmas*. Aby zdobyć 1 punkt, należało zaznaczyć odpowiedź A.

Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w wypracowaniu⁵

Zamieszczone w arkuszu tematy wypracowań sprawdzały umiejętność tworzenia dłuższej wypowiedzi w języku ojczystym. Sprawdzały także znajomość lektur oraz kontekstów i funkcjonalne ich wykorzystanie w procesie tworzenia toku argumentacyjnego.

Pierwszy temat, odwołujący się do lektury obowiązkowej umieszczonej na liście lektur zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi, wymagał od zdającego napisania wypowiedzi argumentacyjnej. Podstawę jej tworzenia stanowiło rozważenie, w jaki sposób w literaturze litewskiej przedstawiana jest zależność między przeszłością a teraźniejszością, i rozstrzygnięcie tego problemu w odniesieniu do wiersza *Mano gimtinė*, którego autorem jest Maironis oraz innego utworu z literatury litewskiej. Zdający powinien sformułować stanowisko/tezę, następnie zbudować argumentację – logiczny wywód, aby uzasadnić swoje stanowisko. Podstawą kolejnych argumentów powinny stać się funkcjonalne odwołania do wskazanego w temacie wiersza oraz wybranego utworu z literatury litewskiej.

Temat drugi, odwołujący się do lektury obowiązkowej umieszczonej na liście lektur zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi, wymagał od zdającego przedstawienia obrazu kobiety jako strażniczki wartości domowego ogniska na postawie utworu Ievy Simonaitytė *Vilius Karalius* oraz innego utworu z literatury litewskiej. Podstawą rozważań powinny stać się funkcjonalne odwołania do wskazanej w temacie lektury oraz wybranego utworu z literatury litewskiej. Wypowiedź maturalisty powinna liczyć minimum 250 słów.

Jeśli chodzi o realizację kryterium pierwszego, czyli *Spełnienie formalnych warunków polecenia*, polegającego na tym, że w wypracowaniu jest odwołanie do co najmniej jednego tekstu wskazanego w poleceniu jako obowiązkowego oraz wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu oraz wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną, kryterium to spełniły wszystkie wypracowania zdających .

⁵W cytowanych wypracowaniach maturalnych z poziomu podstawowego zachowano oryginalny zapis (stylistykę, składnię, ortografię i interpunkcję).

1 tema

Kaip literatūroje vaizduojamas praeities ir dabarties santykis? Svarstykite remdamiesi Maironio eilėraščiu *Mano gimtinė* ir kitu pasirinktu lietuvių literatūros tekstu.

Wypracowanie musiało dotyczyć problemu postawionego w temacie, czyli przedstawienia zależności między przeszłością a teraźniejszością. Zadaniem maturzysty było sformułowanie własnego stanowiska oraz przedstawienie wyводу argumentacyjnego wynikającego ze zrozumienia dołączonego do polecenia wiersza *Mano gimtinė* autorstwa Maironisa i wybranego utworu literatury litewskiej. Maturzysta mógł sformułować swoje stanowisko na różne sposoby.

Jeśli chodzi o realizację kryterium *Kompetencje literackie i kulturowe* to większość zdających poradziła sobie z nim dobrze – poziom wykonania wyniósł 77%.

Zdający, którzy otrzymali 12 pkt z realizacji *KLiK*, w wypracowaniu funkcjonalnie wykorzystali utwór obowiązkowy oraz właściwie dobrany utwór literacki z literatury litewskiej. Poprawnie zinterpretowali wiersz, zauważając, że trudne wydarzenia z przeszłości kształtują tożsamość jednostki w teraźniejszości. Poddawali analizie kontekst biograficzny i indywidualne doświadczenie twórcy, jeśli chodzi o jego relację z ojczyzną.

Poniżej przykład wypracowania, w którym realizacja *KLiK* została oceniona na 11 punktów.

Przykład 1.

..... Šiais laikais dainai pamiršime tai, kas
 buvo praityje. Nemokame išaugoti mintis
 apie senus senelius, mėsius, kurie buvo
 už mūsų laisvę. Kodėl taip sunku mums tai
 padaryti? Jų imi pilna senų dainų, parabų,
 istorijų apie tolius laikus. Dabartis ir praitys
 dainai yra nerinama jokiais ysiu. Žmogus
 gyvena tuo, kas yra čia ir dabar, o ne tuo,
 kas jau buvo. Literatūroje gausu būvinių
 praities ir dabarties ysių tematika.

..... Kartada žmonės buvo labai dainingi,
 šitai daug lietas, uito dainomis. Tai
 išaugojo mintis apie senus laikus. Vien
 žinomiesiu poety, kurio dainas išdama
 dainomis yra. Maironis jo eilaityje ~~kur~~ „Mūsų
 gintinė“ ^{atvairduotas} ~~minima~~ praities ir dabarties
 santykis lyginis subjektas. apsiso šali,
 kurioje banguoja. Nemunas ir dirvoja Indica

..vargdieniai nuo smiaunių.. leikų.. Svairus.. gra-
 ..daiūs.. vaidemus ^{tači}.. sąjūdinauti.. rindai.. galia.. kusia
 ..pulieje.. š.. būtinę.. pasitės.. senjotoja.. modūte...
 ..Pimlinėje.. laikada.. tūe.. qiuos.. kusias.. minėjo..
 ..maritus.. laikus.. Jūs.. jau.. daugias.. neberiz.. taip
 ..pat.. taip.. aplistos.. pilys.. ir.. tekiamuly.. kapai...
 ..netarbis.. apie.. senus.. laikus.. Šina.. metu.. atkas
 gra.. apmūsta.. aplūsta.. tiko.. tik.. žmogaus.....
 ..priminimais.. kuni.. ten.. gimė.. ir.. aianga.. bet
 ..tuojaus.. nebebus.. jė.. sicame.. pasaulyje.. ir.. helik
 ..ni.. ueno.. pasitės.. ženklas.. Svairi.. bu.. tik.. dabutis
 Tai.. periodo.. jog.. tai.. kar.. buvo.. maritė.. ir.. tai..
 ..kas.. gra.. dabar.. nia.. riefamsi.. tūktais.. ystiais
 ..Mairijaus.. Beutė.. vieta.. jau.. neipi.. itouja...
 ..Liko.. tik.. tas.. uenas.. žmogelis.. kuni.. paulyje...
 ..vargdienių.. dūmas...

.. Ai.. tik.. uenas.. toks.. žmogus.. isilikęs? Tik
 ..jis.. nesą.. šį.. žinių.. apie.. maritė.. maritę? Kitame
 ..Mairijaus.. esia.. tyje.. „Aš.. norėčiau.. pikelti“.....
 ..vaiduofemas.. žmogaus.. uenas.. pikelti.. protėlis.

Jis twotita miinoti taika apie praiti,
 isiginti nors uena zodis is rusy laiky.
 Pikel damas kaitos senas isklausi nety jo
~~pasirinkimo~~ au aukšines kankles
 pasiesty jas sudabity tada kapai, bet ne
 milijun kapai, a mūsų paciy dabartines
 kirstines, kurio neturi mi iado, ni idejos,
 nei iado. Lyginis naci subjekto pulcia su
 būde dabartinius imonius Jis nimo tui
 uity, kad tūbit taip imonis suparty
 Numimo, miinoti il qiu zodiu Dabai
 je to nebegidi, nors praities aidus, itin
 gams. Lyginis subjekto uide, nes nimanoma
 spa pikelti is amimo uiego ty, kurie apie
 praiti zino geriausiai. Dabartis il praitis
 jau niekadus nesuvisiks. Verti uidele moai
 is twotimai.

Šie du Maiconio kairiai aikiiai
 periodo, kad praitis il dabarties santykiai
 nemiejami: tik praitis uiai amey, minime

...tai, kas... buvo... kažkada... ir... nauji... kad... ar... išimty.
...apie... tai... būti... bet... to... padaryti... dėja... nežinauoma
...Norint... su... mairigais... prailti... ir... dabarti...
...tikia... didžiulės... jėgos... kurio... neturi... nei... vienas
...žmogus...

Zdający, którzy otrzymali z realizacji *KLik* mniej niż 11 punktów, nie w pełni funkcjonalnie wykorzystali utwór obowiązkowy oraz inny utwór z literatury litewskiej. Ich argumentacja była powierzchowna i zawierała przede wszystkim streszczenie utworów. Za realizację tego kryterium w przykładzie 2. zadający otrzymał 7 punktów.

Przykład 2.

Lietuvos istorija yra labai turtinga
 ir įdomi. Nemažai žygių nuostabių ~~nuostabių~~
 vykių kurie parodo kaip nuostabi yra
 Lietuva. ~~At~~ Šis Lietuvos kasyk mažiau žmonia
 atitulpia iš savo valstybės istorija.

Tačiau labai gerai aprašo senus
 Lietuvos. Parado kaip buvo, kas vyko ir ka
 jie apie tai ~~mano~~ mano. Maironis istorijoje
 „Meno gimtis“ labai gerai aprašo
 tuo, perejusiu Lietuvos Parado mūsų
 Lietuvos pėvą. ~~grisi~~, miku grisi, ~~grisi~~
 visos gimtis, nuostabiama⁶³ šoko taip pat apie
 save ~~gimtis~~ ten jis gimė ten visų ir
~~gimtis~~ gimtis savo kaste amžinai⁷¹

Antanas, baronaiškas taip pat
 aprašo Lietuvos istorija, parodo kaip įinas
 brangi Lietuvos, kaip sunkus buvo ja

gyvenimas, kaip daut jie iškentė ir kaip
daut i'gėtis deka Lietuvos didvyrių.
~~Matome~~ Matome tai ~~ir mitycia~~ Kurinys #1
Ankiciai šitelis¹⁴⁸¹. Pasakoję jie musoms
epie pakovoni leska kuris metu buvo išraštas,
išpauka daut mirtis did karis. Pasako jie žmonie
skauda¹⁴⁸ žmonie kietumie meile i'gantie
kiekviena medy jerbe, epie miskus dainas dainos
medis i' sietumus miskus vienu¹⁴⁹
Abu paštei ir abie ^{Kurijos} ~~taki~~
pasakoję mumi epie Lietuvos istorija prade
žmonie meile i' Lietuvos ju. pergyvenimas. ^{ar} ~~ir~~
pastengai: ~~tape~~
Lietuva epasima senose poete
Kurijos skievisi nuo deivietineis, žmonie
resleiko kaip savo gimtineis, ^{je} Daut kas
iškeliauna usoenis ¹⁴ pamirista epie
dientis. ¹⁹⁰ ~~parajgas~~. Taki visai renarsi but
Lietuvai ir ruzi pamirist is kur pažna
kur gime ir visuo. Bet nemisi taki bune

Kaip kwai taip pat ir vaizdui ukei uelau,
 ierica uelauka ierica.²⁸

Muro menyua reue suvau
 kai kokia valstybe esi viiam turi myli
 sau gimtine cinst kaip sunku buvo je
 apyinti kiek imania mui kad butu, liku
 laiva, Jontyki's taip dabotiki ir proestis
 kurinose virduszemas gerasi. Nibora taip
 je retinkama butu bit reisi sutinke su
 tuo je pietava vici kitaki rei buvo Jontyki's
 metu seniau.²⁹

2 tema

Moteris – šeimos židinio sergėtoja. Svarstykite remdamiesi levos Simonaitytės romanu *Vilius Karalius* ir kitu pasirinktu lietuvių literatūros kūrinio.

Temat drugi, odwołujący się do lektury obowiązkowej umieszczonej na liście lektur zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi wymagał od zdającego analizy obrazu kobiety jako strażniczki domowego ogniska w utworze lewy Simonaitytė *Vilius Karalius*. Zdający powinien wykorzystać znajomość tekstu obowiązkowego, zwracając uwagę na postacie kobiece znajdujące się u boku króla oraz wartości, które są dla nich najważniejsze. Dalszą argumentację zdający powinien przeprowadzić na podstawie innego utworu z literatury litewskiej, w którym przedstawione są podobne kobiece postacie.

Zdający, którzy otrzymali 12 pkt z realizacji *KLiK* w wypracowaniu, funkcjonalnie wykorzystali utwór obowiązkowy oraz właściwie dobrany utwór literacki z literatury litewskiej. Dokonali wnikliwej, pogłębionej analizy wybranych postaci kobiecych. Swoje rozważania poparli odpowiednimi przykładami i opatrzyli trafnymi wnioskami.

Poniżej przykład wypracowania, w którym realizacja *KLiK* została oceniona na maksymalną liczbę punktów.

Przykład 3.

Bereik nuo pačios pasaulio prad-
žios jame gyveno vyrai ir mo-
terys. Jie turėjo savo pareigas,
kurios išliko iki šių laikų. Mote-
ris, jau nuo antikos laikų, buvo
veiduojamą kaip šeimos židinio
sergėtoja. Ji globojo savo vaikus,
kūrė šiltą namų atmosferą, ~~pa-
talė~~ Ji palaikė šeimos vertybes,
tradicijas bei ~~dovras~~ moralę kiek-
viename situacijoje. Šios moters
pareigos šeimoje yra toliau aktue-
lios, nors jos ~~ne~~ atlikti galėtų ir
~~ji~~ vyras. Labai dažnai, jeigu na-
muose nėra šeimos židinio ser-
gėtojos – vylyta vertybių žlugimas,
šeima yra nelaiminga.

Su tradicijų niekinimu ir ~~ne~~ mo-

dainai¹
 žlunga² patenkas
 pašonkos žlūns. lilius, visiskai
 š kolipingą ir ten nurizudo, bet
 Martynos bei moters emikai – gy
 vi. Moteris išsaugojo šeimos ver
 tybes, nes nemušleido – kovojc
 iki pabaigos. Panaši situacija yra
 Vytauto Mačernio „Vizijose“, kur
 lipinis subjekto prisimena miru
 sią senolę^{de}. Ji simbolizuoja šil
 umą, gerovę, vertybes. Be jos – pa
 saulis ~~su~~ miūtenis, tamnus.

Nemai, kurie neturi šeimos ži
 dinio sergėtojos – niekada nebus
 laimingi. O jeigu trūksta šilumos
 meilės ar mardės – dažnai uprta
 tragedija. Tą matome žemaitės
 kūrinyje – „Petros Gramelis“. Petre
 motina – labai darbšti moteris,
 kuri moka rūpintis visu rūkiu,
 atlikti bent kokį darbą. Bet kai

ralinis vertybių devalvacija reikia
 kurti. Kas tapo šių idejų
 sargu šeimoje? Aišku, jog tai
 moteris - namų šeimininkė. Šią
 problemą išvėlysiame Lenos Simonai-
 tytės romane „Vilniaus Karolius“.
 Tai pavyzdinė šeimos židinio sor-
 gėtoja - Senoji Karolienė. Moteris
 palaiko lietuvininkų papročius
 ir nemusileidžia gerinamizacijai.
 Nuo jos taip pat saugoję savo vėlavus,
 moar. Vilnius ir tiek Nutautė-
 ja. Senoji Karolienė tapo sa-
 žinės balsu. Ji jo namuose. Pei-
 kią sūnus puikybės, nutautėji-
 mą bei kontrabandos pardavinė-
 jimą. Moteris šiuo atveju yra
 tradicinių vertybių trintori - do-
 rėvės, darbštumo bei kuklumo.
 Galutinai - Senosios Karolienės

mamų šeimuike tapo Marci,
 viskas pasikeičia. ~~Hay~~ Karmelio
 žinoma, kuriai pasipiršo del pi-
 nigų, nemokė gyventi užkajė. Šei-
 mos židinys labai greitai užges-
 to. Gr Marci, ir Petros yra nelai-
 mingi. Ypač Karmelis pradėjo
 dvišakai silpnėti - ~~girtuokliu~~
 ja, neatlieka darbus nors visada
 būdavo labai darbštus. Motone,
 jog namuose reikalinga gera šeimos
 židinio globėja. Tai irado ³ ¹ ²
 Antano Miemolio kūrinys - Pas-
 kendušė^u. ^{Veronika} ~~Veronika~~ yra liūdna
 ir vienišė, kai mžino, jog laukia
 n' laiko. Jos mūmylėtinis Ameri-
 koje, ^o ^{motina} ^{jo} ^{senia} ^{miuni}
~~tėvas~~ ~~o~~ ~~iši~~ ~~kiti~~ ~~prieš~~ ~~jo~~ ~~ku-~~
~~stai~~ ^{Veronika}. Mergina ~~dejuo~~ ^{Veronika} prie ma-
 mytės kapo, norėdama pa-
 guodos, ~~ta~~ ~~jos~~ ~~je~~. Veronikai rei-
 kalinga mama - šeimos židinio
 m... (...)

Zdający, którzy dokonali argumentacji powierzchownej skupili się na streszczeniu utworu, nie dokonali dogłębnych rozważań dotyczących wartości kulturowych, pozycji i roli kobiety w ognisku domowym w wymienionej powieści oraz w przywoływanych utworach jedynie wspominali o podobnych postaciach, otrzymywali niższą punktację za realizację tego kryterium. Poniżej wypracowanie, w którym zdający otrzymał jedyne 5 punktów za realizację ww. kryterium, oraz popełnił jeden błąd rzeczowy.

Przykład 3.

Moterys, kaip šeimos židinio saugotoja,
turi svarbų vaidmenį tradicinėje
šeimoje. Šis vaidmuo apima rūpinimąsi
šeimos gerove, sveikata, augimant
sėkmingam vaikams, valgybos gamyminu
iz. lūtais namų nuosos darbais.
Moterys tais laikais dažniausiai buvo
šio vaidmens atstovės, nes visuomenės
normos iz kultūra stypė joms tokie
vaidmenį. Lietuvių literatūroje dažnai
sutiniamas šis reiškinys, kadangi nuo
senų senovės moterys buvo ugnies
šilumos simbolis.

Jeros Simonaitytės romanas
"Užliūnęs kambarius" yra istorinės literatūros
kūrinys, kuris atskleidžia moters vaidme-
nį šeimoje iz visuomenės gyvenime.
Lietuvos Didžiojoje Kunigaitystėje XVIII a.

predžoje... knygoje... vaizduojams... vienas...
 moters - Jovitos - gyvenimas, kuri tampa
 šeimos židinio sergėtoja po to, kai jos
 vyras Vilius tampa kanotiu.
 Knyga ~~pažinti~~ puikiai atspindi tų
 laikų visuomeninę ir kultūrinę aplinką,
 kurioje moterų vaidmuo buvo daugiau
 suvaržytas nei šiandien.
 Nepaisant to, Jovita yra stipri
 ir posiryžusi moteris, kuri sugeba įveikti
 gyvenimo iššūkius ir daryti įtaką
 savo šeimai ir visuomenei.
 Jovitos vaidmuo kaip šeimos
 židinio sergėtojos yra labai svarbus
 romano veiksmo eigai, nes ji vėliau
 svarbiausią vietą ne tik savo
 šeimoje, bet ir visoje miestelio
 bendruomenėje. Jos pastangos rūpintis
 šeimos gerove, auginant vaikus ir
 rūpinantis sveikata, bei drausminant

..nusiūktusius.. miestelis.. gyventojus, ypač
..neišmanius.. moteris.. vaizduos.. tradicinėje
..šeimose.
..Kitu.. parodydriu.. gali būti žemaitis
..kūnins ~~Manti~~ "Manti".
..Tai.. pasakojimas.. apie.. jaunas.. moteris,
..kuris, neturėdama savo šeimos.. vanda
..bailina.. prieglobstį.. pas.. vienos.. šeimos.
..Jos.. vaizduos.. ypač.. būti.. šeimos židinio
..sergėtoja, nupintis namų tuanką iz
..maista nuo šimn, taip pat prisūnėti
..šeimos.. vaikus.. vaikus.
..Manti.. Manti vaizduojama, kaip
..atsalvinga, nūpestinga iz.. strapi.. moteris,
..laimiai.. svorbense.. ypač.. šeimos geriovi.
..Ji.. stengesi.. kuo.. geriau.. atlikti.. savo
..pareigas, nors iz.. susidūria su.. sunkumais
..iz.. ne.. visada.. sutinka su.. šeimininkų
..neišlavimais.. Nepaisant to, ji.. išlieda
..kontū iz.. poraudojanti, nupinusi.. šeimos

...narcisais... iz... stengersi... užnagati ryšius... ta...
 ...latais... žmonėmis... kad... šeimai... būtų lengviau
 ...iz... geniam...
 ...Manti... yra... vienas... iš... žymusių Žemaitės...
 ...litentūnos... pasaulių... laukis... patvirta... šeimai...
 ...židinio... sergėtojo... vaidmenį... vietos... laisva...
 ...gyvenime...
 ...Visą... tai... ~~studo~~ ~~kada~~... kad... moteris
 ...kaip... šeimai... židinio... sergėtoja... yra...
 ...sraubi... iz... ventinama... visuma... iz...
 ...litentūroje... nes... ji... atlieka... sraubi... vai-
 ...dmenį... ~~gyvenime~~ ~~na... židinio~~...
 ...šeimai... genove... iz... pasauliame...

Zdajęcy, którzy otrzymali wysoką ocenę realizacji *KLiK*, w większości bardzo dobrze opanowali szeroki zakres i znajomość środków językowych, używali różnych rodzajów zdań, wykorzystywali bogatą, zróżnicowaną leksykę, co umożliwiło dogłębną realizację tematu w sposób swobodny i szczegółowy. Nie popełniali błędów stylistycznych. Zdarzały się błędy językowe i interpunkcyjne oraz sporadyczne błędy ortograficzne.

Zdajęcy, którzy zrealizowali *KLiK* na poziomach niższych, ograniczali się do zadowalającego zakresu środków językowych, który umożliwił realizację tematu w sposób powierzchowny. Używali w większości prostej składni. Największy problem stanowiły błędy językowe, w tym błędy składniowe.

Kryterium *Kompozycja wypowiedzi* zostało wykonane odpowiednio na poziomach: struktura – 97%, spójność – 100%, styl – 100%.

Poziom wykonania w kryterium *Język wypowiedzi* wyniósł następująco: zakres i poprawność środków językowych – 67%, poprawność ortograficzna – 59%, poprawność interpunkcyjna – 64%.

POZIOM ROZSZERZONY

Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych wypracowaniem na poziomie rozszerzonym⁶

Zamieszczone w arkuszu tematy wypracowań sprawdzały umiejętność tworzenia dłuższej wypowiedzi w języku ojczystym, umiejętność czytania tekstów literackich i nieliterackich, ich analizowania i syntetyzowania w kontekście historyczno- lub teoretycznoliterackim oraz kulturowym. Sprawdzały także znajomość lektur oraz kontekstów i funkcjonalne ich wykorzystanie w procesie tworzenia wypowiedzi argumentacyjnej.

Temat pierwszy, to analiza porównawcza wierszy: *Lietuvai Salomėi Nėris* oraz *Aš čia – gyva* Bernardasa Brazdžionisa dotycząca zagadnień związanych z miłością i tęsknotą za ojczyzną. Zdający powinien zrozumieć sens utworów. Dokonać ich analizy i porównania. Dla pogłębienia uzasadnienia tez interpretacyjnych powinien funkcjonalnie wykorzystać konteksty: historyczne, biograficzne, czy te dotyczące specyfiki epoki.

Temat drugi to wypowiedź argumentacyjna dotycząca zagadnienia emigracji na podstawie tekstu Dalii Kuizinienė *Praradimo ir išlikimo dilema išėivijos kultu*. Zdający powinien zrozumieć załączony tekst, zinterpretować jego główne problemy oraz w toku argumentacyjnym przedstawić inne utwory z literatury litewskiej korelujące z tezami zawartymi w tekście Dalii Kuizinienė.

Jeśli chodzi o realizację kryterium pierwszego, czyli *Spełnienie formalnych warunków polecenia*, to zostało ono zrealizowane na poziomie 100% przez wszystkich zdających. Natomiast kryterium drugie, czyli *Kompetencje literackie i kulturowe (w tym poziom argumentacji i poprawność rzeczowa)*, zostało zrealizowane przez zdających na poziomie 78%, kryterium *Kompozycja wypowiedzi* natomiast na poziomach: struktura – 100%, spójność – 100%, styl – 100%. Poziom wykonania w kryterium *Język wypowiedzi* wyniósł: zakres i poprawność środków językowych – 56%, poprawność ortograficzna – 28%, poprawność interpunkcyjna – 75%.

1 tema (0–35)

Tėvynės meilė ir ilgesys. Svarstykite interpretuodami ir lygindami pateiktus Salomėjos Nėries ir Bernardo Brazdžionio eilėraščius.

Temat pierwszy, odwołujący się do wierszy *Lietuvai Salomėi Nėris* oraz *Aš čia – gyva* Bernardasa Brazdžionisa, wymagał od zdającego dokonania interpretacji porównawczej wierszy pod kątem sposobu przedstawienia w nich miłości i tęsknoty do ojczyzny. Zdający, którzy otrzymali wysoką liczbę punktów w kryterium *KLik*, uwzględnili w swoich rozważaniach konteksty historyczny oraz biograficzny zawarty w utworach.

Poniżej przykład wypracowania, w którym realizacja *KLik* została oceniona na 16 punktów.

Przykład 1.

⁶W cytowanych wypracowaniach maturalnych z poziomu podstawowego zachowano oryginalny zapis (stylistykę, składnię, ortografię i interpunkcję).

Žmogus, kuris neturi tėvynės
 nėra žmogus. Jis ^{jas} panašėnis į
 gyvūną, nemokanti pasakyti kas
 jo gyvenime svarbiausia. Tėvynė
^{tai} pati ^{diuziouna} ~~svarbiausia~~ patvirta verty-
 bę, kurias jis sergo ir ~~visu~~ ~~pir-~~
~~ma~~ myli. Mes - lietuviai - au-
 kstiname mūsų gintinę ir iš-
 me pasirūžę ją ginti bei puo-
 seliti jos kalbą ir papročius.

Daug kas pareiskia savo meilę tėvynei eilėraščių forma. Jie užpildo tuščius lapus savo tyrais jausmais ir idėliuota rietuva. Poetai taip pat gali išreikšti savo atgėisį tėvynei, jeigu kuris yra toks ~~pat~~ stiprus kaip meilė. Skaitant jų eilėraščius, suprantame ką reiškia būti patriotu.

Rietunis, kuris atsirado ~~ta~~ ^{tol} nuo tėvynės, niekada nebus laimingas. Jo širdis beliks ~~gintojame~~ ^{tėvis} krašte o siela – atgėisis namų šio amens asaros bus skirtos Rietuvai, jeigu ji ~~irgi~~ ~~keičia~~ ~~ta~~. Tokį žmogaus prisitašimą prie tėvynės rasime Salomėjės Neris poezijoje o ypač jos eilėraštyje – „Rietuvai“. Šūrinio

lyrinis subjektas išsako savo geilės ir liūdės, kurie yra skirti ^{inomas} mežonai moteriai. Kas ji yra? Atsakymas ramne, kūrinio pavadinime – tai Lietuva! Autorė parašė šį eilėraščių būdelnė Maskvoje 1844 metais. Tai muoms parodo, jog kūrinys yra jos meilės bei sąjono manifestas ³ tėvynei. ⁴ Lyrinis subjektas geilisi lietuvos, nes ji nėra laisva. Jos akys liūdmos, pamosios į ežerus – keturis kartus pabrėžia autorė, kuri atgisi gimtojo krašto. Pamosius jausmus netyrė ir tremtiniai. Antono Miškino "Psalmėse" lyrinis subjektas kenčia šbire, bet norint palaukyti savo žmogiskumą – mintimis kelioje į gimtąjį kraštą, kalbasi su motina, prisimenant ^{mato} sapnuose

prarastą lietuvą. Salameje Neris
 irgi užgisi tarynės, ^{liūdiš} ~~gailin~~ jos li-
 kimo ir ~~pradžioje~~ ^a ją išvaduoti.
 Deje, ji negali nuslūstyti hietu-
 vos esarų, nors taip ją myli. ^{pieni}
 Žmogus, kurio širdis ~~prapildyta~~
 begalinėmis tarynėmis – visada
 ją ras. Nesvarbu, ~~ar~~ ^{jei} ji hito-
 je pasaulio puseje. Nesvarbu, ^{jei}
 ji gimtą ^{si} ~~soli~~ ^{eps} nėra žemėlai-
 piuose. Tokio žmogaus svarbiau-
 nią vertybę visada bus tarynė.
~~Bernardas Brodzionis~~ be abe-
 jo yra toks asmuo. Jo eilėrašty-
 je „Atėia-gyva“ ^{nuo} ~~rasime~~ ^{giliai}
 paeto meilę tarynei. Kurinio ly-
 rinis subjektas ieško tėvike's ~~de~~
 tamsumoje – nori žinoti ar ji
 gyva. Jį ~~ta~~ ^{ta} ~~saukime~~ atoko:
 žemė, dangus, Rubysa, ne-

žinomas balsas. Lises paraulis se-
ko žmogui, jog lietuna yra gy-
va. Brėzdžionis parašė šį eilė-
rašį 1840 metais, kai šalis buvo
okupuota. Jis irado, kodėl tėynė
toliau gyvenoje ten, kur gyvena
jos vaikai. Lyrinis subjeklas tur-
kaut jaučia algę, nes nežino, kur
dūnės jo gimtinė. Bet jis myli
lietunę daugiau negu patį save.
Niekas kitas jį nedanina, jis ne-
nusilūdzia. ~~Šis~~ Vienodoi elgiasi
Kazio Brodino eilėrašio „Sretimo
į duona“ lyrinis subjeklas. Jis
neleimingas, nes aplūdo tėynę.
Jam meškani sretimo duona,
nes nėra lietuviška. Jis kenčia,
patikęs lietunę diažojo egzodo
metu.

Jar Salamejos Nėves ~~kuris~~, ir

Bernardo gvardžionio kūriniai
 aukština Lietuva. Juos^{kie} yra be
 galinės meilės kietumui šaltiniai.
 Eilėraščių „Aš čia – gyvena“ mūdas,
 jog tarynė galime rasti ir dukys
 cijos metu ~~ji būna žmogus~~^{gimimo ir po to persilapinti}
 gandoje, žemėje, krašto daino-
 se. Kūrinyje vis kartojasi žo-
 džiai – „aš čia – gyvena“. Ši anafo-
 ra pabrėžia, jog Lietuva nepro-
 žuvo ir niekada neprožus.
 Eilėraštyje „Lietuvai“ kartojasi
 frazė – „skim tyliąjį ežerą“ ku-
 ri pabrėžia tarynės grožį. Auto-
 rė idealizuoja gimtąjį kraštą,
 kuris dabar yra liūdnas, mi-
 rus. Personifikuojama Lietuva^{kuri}
 vertkia dėl savo likimo. Mano
 nuomone, abu kūriniui įra-
 jog tarynė galime mylėti ir (...)

(darbas toliau parodytas kitame
 puslapyje, presau patikrinti →

Bernardo gvardionio kūriniai
 aukština Lietuva. ^{Yie} ~~Yie~~ yra be
 gėlinės meilės lietuvių šėltiniai.
 Eilėraščių „Aš čia - gyvena“ nuoroda,
 jog tarynė gėlima rasti ir dunks
 cijos metu ^{gimimo} ~~gimimo~~ ~~gimimo~~ ~~gimimo~~
 gantose, žemėje, krašto daino-
 se. Kūrinijje vis kartojasi žo-
 džiui - „aš čia - gyvena“. Ši anafo-
 ra pabrėžia, jog Lietuva nepro-
 žūto ir mekoda neprožūto.
 Eilėraštyje „lietuvi“ kartojasi
 frazė - „skim tyliųjų ežerų“ ku-
 ri pabrėžia tarynės grožį. Auto-
 rė idealizuoja gimtąjį kraštą,
 kuris dabar yra liūdnos, miū-
 nus. Personifikuojama Lietuva,
 serkis dėl savo likimo. Mano
 nuomone, abu kūriniai pradą
 jog tarynė gėlima mylėti ir (...)

(darbas taciau perosytas kizome
 pulepyje, prasau patikrinti →)

↓ švaruostis / czystopis (prosa poetizuota)

BRUDNOPIS (nie podlega ocenie)

(...) ekstremališiose situacijose, ypač Brezdzionis, ir
Nėris išlieja savo rūgėto jausmus ~~beisveja~~ laisvai
lietuvi.

Apibendrinant, kiekvienas lietuvis privalo
mylėti savo tėvynę – ją gerbti, saugoti, puoselėti
jos ~~į~~ ^{problemas}. Solomėjos Nėries eilėraštyje „Lietu-
vi“ tai autorės ^{liūdesio} ~~gailės~~ bei rūgėto pareiškimas.
Berlynis subjekto gailisi beaisvės lietuvis. Ber-
nardo Brezdzionio eilėraštyje „Itė čia – gyva“ ie-
škoma tėvynės, kurios ^{memotomė} ~~nėra~~, ^{ir} ~~hiper~~ subjek-
tas girdi, ~~žatius~~ ^{jo} lietuvis gyva. Jo mei-
lė tėvynei padėjo jam ją rasti. Tėvy-
nė šių pačių, gyvenantys ekstremališiose ^{gr}
nuose laikuose, mėgebejo mylėti Lietuvą,
kurios labai rūgėjosi – koks mūsų pasi-
siskinimas? Tėvynės mylimas tai ne
pasirinkimas o pareiga ...

2 tema (0–35)

Kūrējas ir emigracija. Svarstykite remdamiesi pateikta Dalios Kuizininės straipsnio ištrauka ir kitais pasirinktais lietuvių literatūros tekstais.

Temat drugi, odwołujący się do tekstu nieliterackiego Dali Kuizininė *Praradimo ir išlikimo dilema išeivijos kultu* wymagał funkcjonalnego wykorzystania treści w nim zawartych do skonstruowania własnego toku argumentacyjnego zdającego, dotyczącego problemu politycznej emigracji twórców litewskich po drugiej wojnie światowej. Kolejne argumenty powinny nawiązywać do takich utworów z literatury litewskiej, w których pojawia się główna idea tekstu, a mianowicie, że wymuszona polityczna emigracja twórców w pierwszych latach po drugiej wojnie światowej jest postrzegana przez wielu artystów jako tragedia osobista i narodowa.

Poniżej przykład wypracowania, w którym realizacja *KLiK* została oceniona na 16 punktów liczbę punktów.

~~Kūrėjas~~
 Poetas Vincas Kudirka ~~parašė~~ tai rašytojas,
 kuris parašė daug svarbių ~~ir~~ kūrinų. Lietuvai.
~~Vienas iš rašytojų~~ ~~šis~~ šis kūrėjas skatina
 lietuvius kovoti už ~~šio~~ savo kraštą kaip tik
 galėjo. Jis vienas iš kūrinių „Varpas“ buvo pir-
 mas išleistas „Varpas“ spaudoje. ~~Šis~~ Palaiškė savo
 kraštą ir ~~paritiko~~ ~~čia~~ kad palaiškė
 ir savo tautiškumą, ir kitų lietuvių.
 padėti puoselėti ~~šio~~ tautiškumą kitų lietu-
 vių. ~~Šis~~ rašytojas ~~šis~~ ~~šis~~ ~~šis~~
 tikėjo, jog ~~šis~~ tingsni atgaus laisvę jaigū.
 Lietuviai ~~su~~ ~~šiuo~~ kovos už ją, todėl
~~paritiko~~ ~~šis~~ ~~šis~~ kūrė ~~šis~~ karo laikais, kad
 sustiprinti juos ~~ir~~ ~~palaiškė~~ parašė kaip pat-
 giesmė „Tautiška giesmė“ kuri ne tik ~~šis~~
 palaiškė karinius kovos metu bet ir ~~šis~~
 tapo Lietuvos himnu. Nors te daug kūrėjų
~~šis~~ emigravo, jis ^{atsidarė} ~~paritiko~~ savo tingsnei.
 karo laikas buvo žaizdas ir negailėtingas,

Jiems... sunku... buvo atvirast, pritaapt prie kitas
 tautis, jų kulturos ~~ir literatū-~~ ir literatū-
 ros. ~~At~~ Bet visur ~~juos~~ juos jungė tai, jog
 išvažiavę ir palikę savo kraštą ir det. ta
~~jauti~~ žinojo, kad buvo... yra... ir bus lietuvis...
 Puoselėjo tautiškumą pagerindus ie tikėjo, jog jų tėvynei bus laimė.
 Salomėja Nėris dainų rašytoja, kuri karo laimais
~~parašė~~ ~~literatū-~~ ~~lietuvių~~ 1944 m. Maskvoje...
 parašė eilėraštį „Lietuvai“ kaip pato paradini-
 mas sako, kūrinys yra skirtas Lietuvai ~~...~~
~~kuris~~ tėvynei... kūrėja šio eilėraščio skaudžiai
 parakoja apie ~~ka~~ ~~ka~~ ~~prasti~~ ~~atit~~ ~~...~~
~~tai~~ ~~ta~~ ~~ke~~ ~~kuris~~ ~~...~~ ir ~~gauti~~ ~~krast~~
 buvo ~~jos~~ ~~lėgynai~~ ~~paties~~ ~~kara~~ kara Lietuvai, ~~kaip~~
~~krastis~~ o ~~koks~~ ~~krastis~~ ~~...~~ Apibūdina koks
 šis kraštas buvo gražus, ir kaip ~~gauti~~ ~~jai~~
 jo gaila. ~~...~~ ~~...~~ Eilėraštyje be gila žodžiai
 „Tau dovana, parnesiu laisvę“, iš ~~...~~ kurių
 galima suprast, jog Salomėja Nėris darėjo vilį,
 tikėjo, kad Lietuva atgaus nepriklausomybę, bus
 laisva.

..ba..jų.. gimtoji.. kulba.. buvo.. uždeauta, prasidėjo..
 ..karas, represijos, emigracija, daugelis.. poezijos..
 ..emigravo.. į.. kitus.. kraštus.. ~~Ita.. ~~na.. ~~matas.. ~~Ita~~~~~~
~~.. Ne.. daug.. kūrėjo.. iš..to.. krašto, o.. tie.. kurie..~~
~~.. iš..to.. krašto.. ~~ne.. kūrė..~~.. Lietuva.. ir.. jos.. tauta.....~~
 ..sūpėjo, o.. lietuviai... kuo.. mažiau... ~~taip.. vėliau~~
~~.. ir.. tikėjimo, jog.. ateis.. laimė, ~~taip.. nep..~~ ~~patys~~..~~
 ..tikėjo.. nepatiklausomos diktūros sugėžimo.....
 Dalios.. Ruksinienės.. straipsnio.. iš..taukoje.. yra..
 ..aprašyta.. ~~gyvenimo~~.. kūrėjo, gyvenimas.. karo.. laikuose..
 ..poetai, jaunieji.. rašytojai... bandė.. ~~iš..to..~~.. palai-
 ..kyti.. lietuvybę.. net.. ir.. iš.. kito.. krašto.. Atkurdy-
 ..nėja.. organizacijas, ~~rašydami.. ~~lyg.. kūrė..~~..~~, sam-
 ..būrus, kūrė.. knygas.. ir... spaudas.. Jaunieji..
 ..rašytojai.. labiau.. atsidavė.. į.. pasaulio.. ~~kultūrai~~
~~.. ~~ti~~..~~.. kultūrai.. greitiau.. atsivėdo tarp.. kitatau-
 ..tų, nekijojė.. jungti.. jų.. tradicijas.. su.. lietuviško-
 ..mis.. Būvo.. ~~po~~.. poritygiau.. nusiteikę.. į.. gyvenimą,..
 ..todėl.. ~~nebuvo.. problem~~.. turėjo.. daug.. mažiau.. prob-
 ..lemų.. nei... ~~vyresni~~, daugiau.. atgyvenę.. poetai.~~

...kara...metas...dieturai...buvo...sunkus...ir...sudekingas...
...laikas...šmonės turėjo...kovoti už...savo...kvarta...puoselėti
...~~pastarą~~...tautiškumo...pagrindus...-papracius...kalba,...
...įog...tas...~~neįtikėtai~~...neliktų...~~po~~...užmirėtos...Karas...
...reikalavo...iš...jų...draugos...documo...ir...tikėjimo...kūrėjai...
...rašydami...kūrinis...lietuvių...kalbą...turėjo...~~sąjau~~...
...~~sąjau~~...skatinti...virus...lietuvius...kad...palauktytų...
...~~lietuvių~~...lietuvių...skaitytų...knygas...~~lietuvių~~...
...~~kalbą~~...~~sąjau~~...~~sąjau~~...~~lietuvių~~...tikėtų...
...ir...turėtų...viltį...įog...atėis...laikas...laisvės...kai...kūry-

Największy problem zdających stanowi pisownia poprawna pod względem ortograficznym i za realizację tego kryterium zdający otrzymywali niską liczbę punktów.

Język kaszubski. Poziom rozszerzony

Opis arkusza egzaminu maturalnego

W roku szkolnym 2022/2023 egzamin maturalny z języka kaszubskiego jako języka regionalnego został przeprowadzony na podstawie wymagań egzaminacyjnych określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r.¹

Egzamin z języka kaszubskiego polegał na napisaniu wypracowania na jeden z dwóch danych do wyboru tematów.

Temat 1.: *Rozmajité òbrazë mìlotë w lëteraturze. Rozważë zagadnienie òdwòliwającë sã do interpretacji dowodów Dzywno kòchòsz Dorotë Wilczewsczi i Szlach twòjégò bëcò Henrika Héwelta.*

Temat 2.: *Mòtiw mòrza w kaszëbsczi lëteraturze. Rozważë zagadnienie, òdwòliwającë sã do załączonégò tekstu i wëbrónégò dokazu z kaszëbsczi lëteraturë.* Wypracowanie powinno zawierać minimum 350 słów.

Zadanie w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzało wiadomości oraz umiejętności ujęte w czterech obszarach wymagań ogólnych:

- I. Świadomość własnego dziedzictwa regionalnego.
- II. Kształcenie językowe.
- III. Kształcenie literackie i kulturowe.
- IV. Tworzenie wypowiedzi.

Za napisanie wypracowania zdający mógł otrzymać 35 punktów.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (Dz.U. poz. 1246).

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających		14
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	ze szkół na wsi	1
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	8
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	4
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	1
	ze szkół publicznych	14
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	9
	mężczyźni	5
	bez dysleksji rozwojowej	14
	z dysleksją rozwojową	0
	o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy ² (obywatele Ukrainy)	0

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niesłyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	z zaburzeniem widzenia barw	0
Ogółem	0	

² Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2023 r. poz. 103, z późn. zm.).

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu		8 maja 2023	
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego		210 minut	
Liczba szkół		8	
Liczba zespołów egzaminatorów		1	
Liczba egzaminatorów		1	
Liczba obserwatorów ³ (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ⁴	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ⁴ (art. 44zzz)		0	

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie egzaminu maturalnego (Dz.U. poz. 1644, z późn. zm.) – podano łącznie dla Formuły 2023 i Formuły 2015.

⁴ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2022 r. poz. 2230).

Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Ogółem Formuła 2023	14	0	100	66	86	54	38

* Dane dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów.

Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

Wypracowanie			
Wymagania egzaminacyjne 2023			
Kryterium	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe	Poziom wykonania zadania (%)
Spełnienie formalnych warunków polecenia	I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego. III. Kształcenie literackie i kulturowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	I. Świadomość własnego dziedzictwa [...] - regionalnego. Zdający: 2) rozumie tematy, motywy, topoty charakterystyczne dla literatury kaszubskiej; 3) rozumie kontekst kulturowy poznawanych utworów literackich. 1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 4) rozpoznaje podstawowe motywy i topoty. 2. Pisanie. Zdający: 4) tworzy własny tekst, stosując adekwatną do tematu formę wypowiedzi.	93

Kompetencje literackie i kulturowe (w tym poziom argumentacji i poprawność rzeczowa)	III. Kształcenie literackie i kulturowe.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 1) rozpoznaje rodzaje i gatunki literackie, potrafi wymienić ich cechy; 2) rozpoznaje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu i określa ich funkcje; 3) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego; 4) rozpoznaje podstawowe motywy i toposy (np. ojczyzny, poety, matki, ziemi, wędrowni, inne) oraz ich funkcje w utworze; 5) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa kluczowe, motto); 6) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy, biograficzny; 7) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości regionalne, narodowe i uniwersalne.	61
	IV. Tworzenie wypowiedzi.	2. Pisanie. Zdający: 1) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, [...]) interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej (poziom rozszerzony); 2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie) (poziom rozszerzony); 5) uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.	
Struktura wypowiedzi	IV. Tworzenie wypowiedzi.	2. Pisanie. Zdający: 1) hierarchizuje informacje zawarte w tekście; 2) tworzy tekst własny, stosując adekwatną do tematu formę wypowiedzi; 2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie) (poziom rozszerzony); 5) uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.	62
Spójność wypowiedzi	IV. Tworzenie wypowiedzi.	2. Pisanie. Zdający: 2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie) (poziom rozszerzony).	62

Styl wypowiedzi	II. Kształcenie językowe.	3. Komunikacja językowa i kultura języka. 1) posługuje się literacką odmianą języka w piśmie; 4) stosuje zasady etyki i etykiety językowej.	64
Zakres i poprawność środków językowych	II. Kształcenie językowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	1. Gramatyka. Zdający: 1) stosuje w tekście zasady ortografii i interpunkcji. 3. Komunikacja językowa i kultura języka. 1) posługuje się literacką odmianą języka w piśmie; 4) stosuje zasady etyki i etykiety językowej.	41
Poprawność ortograficzna	II. Kształcenie językowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	1. Gramatyka. Zdający: 1) stosuje w tekście zasady ortografii i interpunkcji.	7
Poprawność interpunkcyjna	II. Kształcenie językowe. IV. Tworzenie wypowiedzi.	1. Gramatyka. Zdający: 1) stosuje w tekście zasady ortografii i interpunkcji.	36

Komentarz

Analiza jakościowa zadań

Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w wypracowaniu⁵

W roku 2023 egzamin maturalny z języka kaszubskiego jako języka regionalnego w Formule 2023 jest przeprowadzany na podstawie wymagań egzaminacyjnych.

W roku 2023 w części pisemnej z języka kaszubskiego jako języka regionalnego zadaniem zdających było tylko napisanie wypracowania w języku kaszubskim liczącego minimum 350 słów. Za napisanie wypracowania zdający mógł otrzymać maksymalnie 35 punktów.

Do matury w Formule 2023 przystąpiło 14 maturzystów. Dziesięcioro z nich wybrało temat pierwszy (interpretacja porównawcza wierszy o miłości), czworo pisało na temat drugi (obraz morza w literaturze).

Temat 1.

Rozmajité òbrazë miłotë w lëteraturze. Rozważë zagadnienie òdwòliwającë sã do interpretacji dowodów *Dzywno kòchôsz* Dorotë Wilczewsczi i *Szlach twójégò bëcô* Henrika Héwelta.

Temat 2.

Mòtiw mòrza w kaszëbsczi lëteraturze. Rozważë zagadnienié, òdwòliwającë sã do załączonégò tekstu i wëbrónégò dowodu z kaszëbsczi lëteraturë.

Zasady oceny wypracowania

Spełnienie formalnych warunków polecenia (maksymalnie 1 punkt)

Trzynastu pracom przyznano punkt w kryterium SFWP, czyli zawierały one odwołania do dwóch tekstów literackich (temat 1) lub załączonego tekstu oraz innego tekstu literackiego (temat 2), przynajmniej częściowo dotyczyły problemu wskazanego w poleceniu oraz przynajmniej częściowo były wypowiedzią argumentacyjną. Jedna praca nie spełniła formalnych warunków polecenia – nie była wypowiedzią argumentacyjną – nie przyznano tutaj punktu.

Kompetencje literackie i kulturowe (maksymalnie 16 punktów)

a) wykorzystanie znajomości tekstów z literatury kaszubskiej.

Temat 1, dotyczący interpretacji porównawczej dwóch tekstów, okazał się dla maturzystów zdecydowanie mniej problematyczny. W większości oba utwory zostały porównane w pełni funkcjonalnie.

Temat 2 okazał się trudniejszy w realizacji. Problemem okazało się funkcjonalne wykorzystanie dołączonego tekstu Elżbiety Bugajny.

⁵W cytowanych wypracowaniach maturalnych z poziomu rozszerzonego zachowano oryginalny zapis (stylistykę, składnię, ortografię i interpunkcję).

Poniżej przykład niefunkcjonalnego przywołania tekstu. Przytoczone zdanie nawiązuje jedynie w sposób informacyjny do tekstu *Mòtìw mòrza w kaszëbsczi pòezji*:

Dla tego ciężki pisane V jak Hieronim
Derdowski, Aleksander Majkowski albo Jan
Karnowski chcący je do mnie ~~niebard~~
niebardzi znany, Heńka Hejka, Fraciszki
~~Sędzi~~ Sędzi ci Zydyń o Gulgowskiej,
pisali na te tematy.

b) funkcjonalne wykorzystanie kontekstów

Funkcjonalne wykorzystanie kontekstów również nastroczało więcej trudności osobom wybierającym temat 2. Jeśli już się pojawiają w temacie 2, to w sposób nie w pełni funkcjonalny:

i odstosow^o feli. Kaszëbi są znani z
dostępu do móza, czego mogą nam powiedzieć
ci inni Polacy i Polscy i Greci. Stare

Czy:

Mieszkańcy mi se nierozwino spartaczony z
mòza. Te se je ~~jak~~ Juli i Romeo. Mòze daje

W jednej z realizacji tematu 1. natomiast konteksty wykorzystane są poprawnie:

Przez wkreć epicki, mit mitoté biał
 boso scenarzy i miał wiele więcej rozmaitych
interpretacji. Wszak nie muszą są to odmówić
leś do głównego celu. Moszę też
 w literaturze konkretnie napisać wiele opisów
mitoté do Djokere.

c) bogata argumentacja

Przykład bogatej argumentacji:

Tak jak w pierwej wierszu biało o mitoté.
Chciała je niepewno¹, bo jesz za nie rosła,
taż w drzewie są skórki. Porównano po to
blós pamięć i obraz. Tak taż zdono są w kręgu.

Przykład powierzchownej argumentacji przedstawia się następująco:

..... Motiv mori je wazne dla kaszelska
literature, bo je tedi opowiadani o Rodend
i tradycje, ktore sa se jeno z ~~skazy~~
uroznych. M. Moki stazyta Karabi, a Karabi
stazyta mori. To je jeno wierne mitota.....

d) wiedza i umiejtnosci z zakresu nauki o literaturze

Oto przyklad erudycji z zakresu teorii literatury:

..... Ta ~~wiersta~~ W ti wierce je tez wiele wielo-
kropkow, chtorne moga ~~z~~ wskazywac, ze
persona godajaco w dokazu wiele muszi mieszlec,
malkac nad ta mitota.....

W innym miejscu:

..... Hewelta je ~~g~~ jiny. Je to wiersta dzelqo sa
na strofe, chtorna xawiero tez rime. Liniczny
podmiot w tim dokazu ~~z~~ dowo do zrozumienia.....

A także:

nięcka: Ni ma w nim wiele epitetów, jak było
we wiersze „Dzyna kochasz”, le je wiacy jistnikaw
ë to rozmaitech, bo w pierwszym dokazu liriceny.
podmiot wicyp powtorol slowo „mitota”, chternu w
driedzi wiersze nie pojawilo sa ~~sa~~ w ogle.

e) błędy rzeczowe

Przykłady błędów rzeczowych (oba pojawiły się w tej samej pracy) są następujące:

returę ~~sa~~ westępnę od dawnu. ~~Je~~ Kászibe sa
ureur stare ~~je~~ jak more. Wielka ~~era~~ ota

oraz niedokładny zapis tytułu utworu:

Przykładem może postuzia han
dzelo pod tytułem „O Panu Czortinszrim co
po sice do Pücka szedł”, już ledwo co

3. Kompozycja wypowiedzi: struktura, spójność i styl (maksymalnie 7 punktów)

1. struktura wypowiedzi (kryterium 3a)

a) funkcjonalna kompozycja

Zasadniczo kompozycja wypowiedzi jest funkcjonalna, czyli układ i sposób przedstawiania treści pomaga odbiorcy w zrozumieniu wypowiedzi:

ji... óczów... abò... ceni. Baro... ón... cerpi. Znajdėje... ón ja...
lena... w... pamiãcëj... we... wspómnikach.
Wiérta... ta... zawiérô... pòdmianiéj... że... bëła... óna...
dlô... lirycznegò... pòdmiotu... jak... kwiat. Cati... dokôz.

b) poprawny i funkcjonalny podział wypowiedzi

Oto przykład podziału na akapity, w których drugi w żaden sposób nie nawiązuje do akapitu poprzedzającego go bezpośrednio:

morzaci... Håjmnixån... temziñë... Opisuje... ži... on...
rëboków... mareńów... losa... jich... rodzinów... opisëmaj...
statków... morzë... wëprawë... wszystko... te... jò...
je... związane... z... notiniów... o... morë... 60
Jak... stworzita... Adela... Kajik...
'alenowskô... Leana... Lopa... i... Józef... Cenore... są...
môcno... zakôżenionë... w... realiach... narodonych

2. spójność wypowiedzi (kryterium 3b)

a) spójna wypowiedź

Przeanalizowane prace wyróżnia spójność wypowiedzi, poszczególne części prac tworzą logiczną i uporządkowaną całość. W przeważającej części są zorganizowane problemowo, nie pozostawiają wątpliwości w zrozumieniu całości.

Wnio do jinniego cztowielo, Mössimé Lézi
 w literaturze korciabrozi należa wiele opisów
 mitoté do Djacérené.
 Na przykład w "Zecym i Preigódoch"
 Remisa, Aleksandra Mojhiweczege je baro

Poniżej fragment pracy, w której następujące po sobie akapity nie nawiązują do siebie:

m'ekañcé, bo je ze znów. W Polsce je
 radośni ccaay dla tych ludzi, co dali se
 znów jak a siebie je w swojej izbie.
 Motiv może je ważni dla kasekta
 literaturé, bo je tedi opowiale o w rodendv.

b) spójność wewnątrz zdań, między zdaniem i akapitami

Przykład zachowania spójności wypowiedzi zarówno wewnątrz zdań, jak również między zdaniem jest następujący:

Jak jak w pierzei wierce biato o mitoci,

Chłonna je niepewno¹, b'is jasz za nie rozkãta,
tak w dnědźe sã skł'nicãta, p'is jasz tamito p'is se
bl'os pamieć i obnackã. Tak tãz zdãrzo sã w k'ecym.

c) użycie odpowiednich środków językowych

Akapity spajają wskaźniki zespolenia, ułatwiające śledzenie toku rozumowania autora pracy:

Obraz miłotë je tej rozmajiti w literaturze.

Czy:

miłotë do Bjakëznë.

Na przykład w „Kecym i Prigodoch”

Albo też:

nagb, w'oz z jednym z'ojkëniã.

Natomist w „wiersze” Henrika Hemeltra

3. stosowny styl wypowiedzi (kryterium 3c)

Dok'oz nen zaniëro wiele p'etani'ow, liryczny
p'admiot u'ziwo baro wiele t'iz epitet'ow, chłenne
p'okazëjã, że on m'ã w'oldci j'iwë, a miłotã, óka-
zuj'ona bez j'ego uk'ach'ongã osbã. A m'oxe to j'ow
to n'ie je j'iwë a tã osbã, to a lirycznym
p'admiotã? Titel ti wierszë t'iz p'okazëje

W przeważającej części prac styl wypowiedzi jest stosowny, tzn. konsekwentnie stosowany jest jeden w całej wypowiedzi, zadawane pytania w pracy wydają się uzasadnione i spójne z całą wypowiedzią, np.

Zdarzyły się jednak też przypadki stylu nieadekwatnego dla pracy maturalnej, nieuzasadnione przechodzenie z jednej narracji w drugą. Jest to słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego, np.

Odwrócić jak bółem: gzubem, ale im so nie
dołem i nie počato całem Kresztofa u Rec.
Z je to dośód ozanty z nie się żyja, że
Kaszubowi zuy oraje nadab so, zapomietane i.

4. Język wypowiedzi (maksymalnie 11 punktów)

1. zakres i poprawność środków językowych (kryterium 4a)

a) rodzaje zdań i leksyka

W pracach, które otrzymały wyższą punktację występują poprawnie użyte różne rodzaje zdań oraz bogata leksyka. Widać to na przykładzie niniejszego fragmentu:

Dokór nen zawierô wiele pětaniô, liryczny
pódmiot użiwô baro wiele téz epitetów, chëtérne
pókazéjã, że on má wiöldzi jéwera z miłotã óka-
zywónã bez jégò ukòchónã osbã. A móre to
to nie je jéwera z tã osbã, le z lirycznym
pódmiotã? Títel ti wíercti téz pókazéjã

W analizowanych pracach znalazły się również takie, w których występują prawie wyłącznie zdania proste, nieskomplikowane słownictwo, często błędnie zapisane:

Mòze dlò Kaszëbów je mitotò.
Mieszkańcë mi se nierozmno spartaczony z
mòza. Te se je ~~jak~~ Juli i Romeo. Mòze daje

W kilku przypadkach zastosowane słownictwo i budowa zdań jest zadowalająca, jak w poniższym fragmencie:

Tematika mitotë czãsto je
pòmieszana w lëteraturze. òd ~~wiek~~
wielè lat pisële ò niej kaszëbszi
pocë. ~~Mòz~~ Młodi lédze wëbierają
sã na pieszò pielczimzi do
Matcz ~~Bize~~ Boszi Kaszëbszi
jakò znajduje sã w Swiõnowie i
je nasi wóny Panicz Piãkne Mitotë.

b) środki językowe

Z repertuaru środków językowych w analizowanych pracach najczęściej występują epitety:

abò jistnieje prãdzeniò miłota. Òn zadãwã pãta-
 nia... ò to, ~~zã~~ gdzie je miłota wiãrnò i snãzã.
 Òn przepisuje miłoce sòmè negatiwne cediã.
 lãdã, ze je òna niespòkójnã, ùrzaslã, drãzãcã. Uziwã
 tej òn sòmèch negatiwnèch znakãwnikãw. Òsoba gãdã-
 jãcã we wiãrecce mò tãz wiãdãci strach, bõji-
 sã, bõ ni mòze nãlezc ti prãdzeni miłotã.

c) błędy językowe

Twórcy analizowanych prac nie ustrzegli się również od błędów językowych. Zdarza się, że konstruowane są zdania kolokwialne, źle wpływają na poprawną stylistykę wypowiedzi, często są to polonizmy:

regionie / ra Norde nie mówi so siec inã
 jarde, a z uatkuõ odustujajcyh sie
 dõ òna wystypuje tãz ~~ta~~ uanzon /

Przykładem natomiast swobodnej i precyzyjnej realizacji tematu jest następujący fragment:

wiãcy ò nich mészlimé. Pò tak długi, jòh
nie wéndzemié w milatã, nigda nie bądzemié
penny, czé òna je dzygùnã, czé prãndramó.
Nòhnôcy rãhnoc, że z miérzã wãbremió-
wó matim miloté - tãjamnié, chternã przëchãdó
nagb, wósz z jednym zpijzeniã.

2. poprawność ortograficzna (kryterium 4b)

W pracach pojawiły się liczne błędy ortograficzne. Tylko w jednym przypadku na czternaście prac przyznano 2 punkty (maksimum) w kryterium poprawności ortograficznej (4b).

Poniżej fragment pracy bez błędów ortograficznych:

Wierca ta zawiéro pòdmanie, że białã ona
dlã lirycznegò pòdmiotu jak kwiat. Cãti dokã
je nacechawóny baw smútno i wëpławóny tãsk-
niãczkã. Ni ma w nim wiele epitetów, jak biało
we wierce „Dzygùnã kòchãsz”, le je wiãcy jistnikãw
ë ta rozmajitãch, bã w piãrszim dokazu lirycznegò
pòdmiotu wëgg pãwtòrcã słowò „milatã”, chternã w
dwiãdzi wierce nie pòjãwito sã w ógle.

W wielu pracach wystąpiły błędy ortograficzne oraz stosowanie zapisu fonetycznego bądź tylko intuicyjnego, choć bez konsekwencji.

Poniżej fragment tekstu z licznymi błędami ortograficznymi:

dō mōna... występije... też... o o o o o o ✓	jpx
de terigō... to Půchowanie... wciãzali... na lińdu...	ox7
żebę... chroniōł... idh... terytōriũ... łowiechigō	ox4
i... odstaszōł... feli... Keszebi... sã... znani... z...	ox7
dostępn... dō... mōna... ,... wego... mogo... nan... pōzsdriōs-	x5
ciũ... inni... Põłacy... i Põłcã... i Gresi... Starce...	x7

Wnioski

Zdający maturę z języka kaszubskiego w Formule 2023 mieli napisać wypracowanie na jeden z dwóch tematów do wyboru. Za wykonanie tego zadania można było uzyskać maksymalnie 35 punktów (co stanowi 100%).

Po raz pierwszy zdający musieli realizować to zadanie wyłącznie w języku kaszubskim (dotychczas mieli możliwość wyboru między językiem polskim a kaszubskim). Największym wyzwaniem dla zdających okazało się pisanie zgodnie z zasadami ortografii kaszubskiej. Za poprawność ortograficzną zdający mogli otrzymać maksymalnie 2 punkty.

Tylko jedna osoba zmieściła się w limicie do 9 błędów ortograficznych i otrzymała 2 punkty (maksimum) w tym kryterium. Trzydzieści prac uzyskało 0 punktów w kryterium ortograficznym. Część prac zawierała 19 lub więcej błędów, a w przypadku aż pięciu prac wypracowanie liczyło mniej niż 350 słów, więc kryterium ortograficzne nie było oceniane.

W kryterium środków językowych (kryterium 4a) sytuacja przedstawiała się różnie.

W niektórych pracach występowało sporo błędów językowych, były to zwłaszcza polonizmy, kolokwializmy czy błędy fleksyjne.

W kwestii spełnienia formalnych warunków polecenia (kryterium 1.) jedna z czternastu prac nie była wypowiedzią argumentacyjną, co skutkowało nieprzyznaniem punktu w tym i pozostałych kryteriach.

Dziesięcioro zdających wybrało napisanie interpretacji porównawczej utworów lirycznych. Czworo zdających wybrało napisanie wypowiedzi argumentacyjnej (temat 2). Generalnie więcej punktów uzyskały osoby wybierające temat pierwszy.

Spełnienie kryterium dotyczącego struktury wypowiedzi (kryterium 3a) nie nastręczało zdającym problemów. Zapis najczęściej był poprawny zarówno w skali ogólnej, jak też w zakresie struktury akapitów i łączności między zdaniami. Dotyczy to wypracowań, w których minimalna liczba słów była nie mniejsza niż 350. W krótszych pracach kryterium struktury wypowiedzi nie było oceniane.

W kwestii spójności wypowiedzi (kryterium 3b) i stylu wypowiedzi (kryterium 3c) sytuacja wyglądała analogicznie, jak w kryterium analizowanym poprzednio – spójność i styl

wypowiedzi nie nastręczały piszącym kłopotów. W pięciu przypadkach, z powodu zbyt krótkiej pracy, nie były one brane pod uwagę.

Wnioski i rekomendacje

1. Analiza zadań związanych z rozumieniem czytanych tekstów publicystycznych potwierdza obserwacje z lat poprzednich, że sporo kłopotów przysparzają zdającym dostrzeganie i nazywanie cech językowych tekstu oraz analiza budowy struktury tekstu, czyli należy doskonalić świadomy odbioru treści ukazujących się w różnych źródłach informacji.
2. Niską punktację otrzymują zdający za zadania dotyczące znajomości zasobów leksykalnych języków ojczystych, czyli za zadania polegające na dobieraniu synonimów, antonimów do słów należących do języka literackiego.
3. Po analizie wyników zadań zawartych w testach ze znajomości lektur i kontekstów z białoruskiego, ukraińskiego oraz litewskiego można stwierdzić, że znajomość tematyki podstawowych lektur jest zadowalająca.
4. Niskie oceny otrzymywali zdający za zadania, w których należało powiązać cechy charakterystyczne dla danej epoki z konkretnym utworem literackim, czyli należy doskonalić kontekstową interpretację utworów.
5. Aby zrozumieć i poprawnie zinterpretować tekst literacki, zdający powinni dostrzegać jego specyfikę gatunkową. Poetyka gatunków warunkuje w utworach prozatorskich np. typ bohatera, narracji, przestrzeni. W toku nauki szkolnej konieczne jest zwracanie uwagi na specyfikę gatunkową poszczególnych utworów literackich.
6. Analiza prac egzaminacyjnych na obu poziomach pod kątem poprawności języka, zasobu leksyki, sposobu ujęcia tematu również nasuwa kilka wniosków. Doświadczenia egzaminu maturalnego z ostatnich kilku lat potwierdzają, że dla części maturzystów skomponowanie wypowiedzi pisemnej poprawnej pod względem językowym to trudne wyzwanie. W ocenie wypracowań najwięcej punktów tracą zdający właśnie w zakresie poprawności językowej i poprawności zapisu. A znajomość zasobów leksykalnych języka ojczystego oraz jego norm umożliwia skomponowanie wyczerpującej i ciekawej wypowiedzi. Zdający, którzy otrzymali wysoką ocenę realizacji *KLiK*, w używali różnych rodzajów zdań, wykorzystywali bogatą i zróżnicowaną leksykę, co umożliwiło dogłębną realizację tematu w sposób swobodny i szczegółowy. Nie popełniali błędów stylistycznych, zdarzały się błędy interpunkcyjne oraz sporadyczne błędy ortograficzne. Zdający, którzy otrzymali niską liczbę punktów w kategorii *KLiK*, ograniczali się do zadowalającego zakresu środków językowych, który umożliwił realizację tematu, ale w sposób powierzchowny. Używali w większości prostej składni. Największy problem stanowiły błędy językowe, wynikające z zastosowania błędnych form deklinacji, koniugacji oraz używania kalek językowych z języka polskiego i rosyjskiego. Konieczne jest zatem pogłębianie znajomości zasobów leksykalnych poszczególnych języków mniejszości narodowych oraz języka kaszubskiego, ponieważ ograniczone kompetencje w tym zakresie skutkują brakiem możliwości skonstruowania pogłębionego toku argumentacyjnego i napisania wypracowania maturalnego na wysoką liczbę punktów.